

Rapportering Coördinatieopdracht Kleine Nete

Bijlage 4. Projectnota Graafweide/Schupleer

januari 2014

Vlaamse overheid

voorbereidend onderzoek
gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

regio Neteland
landbouw-, natuur- en bosgebieden
“Vallei van de Kleine Nete en Aa”

voorkeurscenario graafweide-schupleer

december 2013

Vlaamse overheid

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave	2
2	Doel van de nota	3
3	Planningsopgave	4
4	Analyse bestaande ruimtelijke structuur	5
4.1	Situering van het deelgebied	5
4.2	Analyse deelstructuren	6
4.3	Analyse deelgebieden	14
5	Voorkeursscenario voorstel van bestemmingen	18
5.1	Doelstellingen en ruimtelijke visie	18
5.2	Voorkeursscenario	18
5.3	Ruimtebalans	22
6	Evaluatie invloed op actueel landbouwgebruik	23
6.1	Analyse areaal cultuurgrond dat van bestemming wijzigt	23
6.2	Vergelijking met bestemmingen in oorspronkelijk RUP-voorstel (2011)	23

2 Doel en statuut van de nota

Voorliggende nota bevat een alternatief planvoorstel ('voorkeurscenario') voor het deelgebied Graafweide-Schupleer voor het in opmaak zijnde RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa van N19 tot Grobbendonk.

Het voorkeurscenario is uitgewerkt door het administratieoverschrijdend RUP-team van de Vlaamse overheid. Aan de opmaak van dit voorkeurscenario ging een gebiedsgericht overleg met de lokale besturen en vertegenwoordigers van belangenorganisaties vooraf dat liep van mei tot oktober 2013.

Volgende stappen werden in dat proces gezet:

- Op 8 mei 2013 werd het nota met analyse bestaande ruimtelijke structuur, analyse van knelpunten en potenties en uitwerken van een aantal mogelijke scenario's inzake bestemmingen toegelicht aan de lokale actoren en werden een aantal mogelijke scenario's gepresenteerd i.f.v. het verder overleg.
- Op 10 juni 2013 vond een 'interactieve workshop' met de lokale actoren plaats waarbij getracht werd inzichten, randvoorwaarden en aandachtspunten te verzamelen vanuit de diverse invalshoeken in functie van het opstellen van een 'voorkeurscenario'.
- Op basis van de bevindingen van de workshop en de schriftelijke reacties van een aantal actoren, stelde het RUP-team een ontwerp van voorkeurscenario op. Op 25 oktober 2013 presenteerde het RUP-team het ontwerp van voorkeurscenario aan de lokale actoren. De actoren konden schriftelijk reageren op dit voorstel tot 25 november 2013.
- Het RUP-team verwerkte de schriftelijke reacties en op basis van de suggesties en vragen van de actoren een aantal bijstellingen door aan het voorstel om in december 2013 tot het voorliggende 'voorkeurscenario' te komen.

Dit voorkeurscenario zal de basis vormen voor een tussentijdse beleidsbeslissing over het vervolg van het planningsproces.

3 Planningsopgave

De planningsopgave voor het deelgebied Graafweide-Schupleer is meervoudig:

1. Het vastleggen van de gebieden die blijven behoren tot de gebieden van de agrarische structuur en waar landbouw zekerheid heeft over de agrarische bestemming.
2. Het vastleggen van de gebieden waar uitbreidingen van natuur en bos kunnen plaatsvinden in functie van de realisatie van het Vlaams Ecologisch Netwerk en meer specifiek in dit geval het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatrichtlijngebied (SBZ-H). De Vlaamse Regering besliste op 20 juli 2012 reeds principieel dat er binnen het habitatrichtlijngebied Graafweide-Schupleer een natte natuurkern van 150 ha ingericht moet worden en dat daarvoor in dit SBZ-H-gebied ca. 100 ha agrarisch gebied herbestemd zal worden naar natuurgebied.
3. Het vastleggen van de gebieden die zowel tot de natuurlijke als agrarische structuur behoren (agrarische gebieden met overdruk natuurverweving) en waarbinnen ten aanzien de gebruikers en eigenaars in het gebied een gericht stimulerend beleid gevoerd kan worden i.f.v. het verhogen van de ecologische kwaliteiten van het gebied.
4. Het vastleggen van de noodzakelijke randvoorwaarden voor de verdere ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied teneinde de aanwezige landschapselementen en -componenten en onroerend erfgoedelementen in het gebied te vrijwaren, zoals omschreven in het aanduidingsbesluit van de ankerplaats 'Samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa'.

De natuurontwikkelingsdoelstellingen¹ voor het habitatrichtlijngebied Graafweide-Schupleer kunnen als volgt samengevat worden:

- het bereiken van een goede ecologische toestand van rivier- en beekstelsel van Kleine Nete, Aa, Tweede Beek, Derde Beek, Schupleerloop en Graafweidebeek i.f.v. de realisatie van rivier- en beekhabitats (3260);
 - realisatie van 94 ha bijkomende landhabitats:
 - 1 ha bijkomend mineraalarm overgangsveen (habitattype 7140_meso);
 - 9 ha bijkomende veldrusgraslanden (habitattype 6410_ve);
 - 20 ha bijkomende voedselrijke alluviale ruigtes (habitattype 6430_hf);
 - realisatie van 52 ha bijkomend mesotroof elzenbroekbos (habitattyp 91E0_meso);
 - realisatie van 12 ha bijkomend laaggelegen schraal hooiland (habitattype 6510_hua)

Op basis van de standpunten van de lokale actoren wordt gesteld dat de realisatie van deze 94 ha landhabitats moet gebeuren in (1) gebieden gelegen binnen het SBZ-H en (2) binnen gebieden die in het RUP een bestemming natuurgebied krijgen. Er bestaat bij de lokale actoren geen draagvlak voor het realiseren van bepaalde landhabitats (bv. laaggelegen schraal hooiland) binnen in een gebied met een agrarische bestemming.

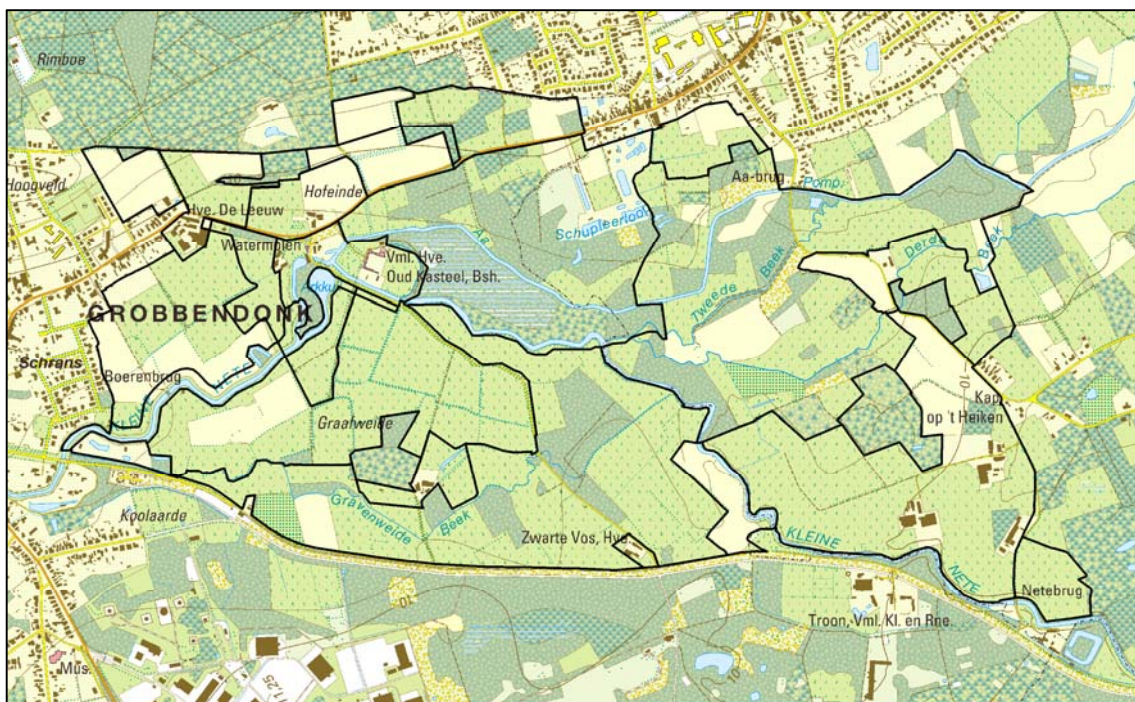
¹ Zoals afgeleid uit de kalibratieoefening en de definitieve IHD zoals ze voorlagen voor definitieve goedkeuring.

4 Analyse bestaande ruimtelijke structuur

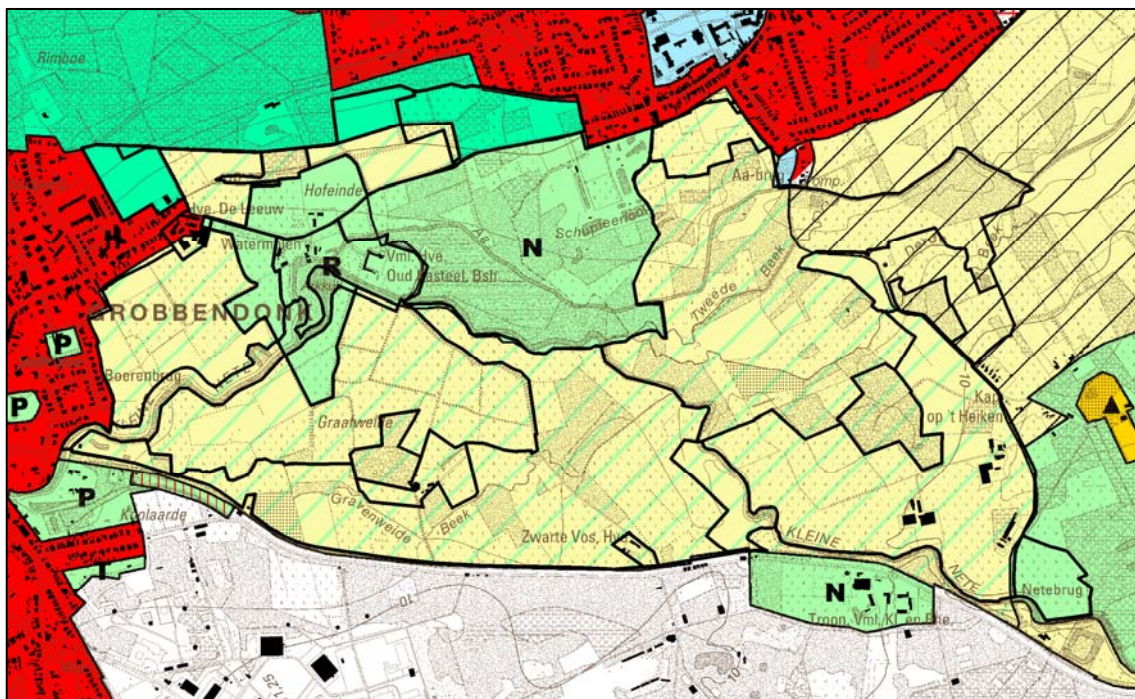
4.1 Situering van het deelgebied

Het deelgebied omvat het samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa ten oosten van de kern van Grobbendonk en ten noorden van het militair domein. Het centrale deel van dit gebied is aangeduid als habitatrichtlijngebied. Het deelgebied ligt quasi volledig binnen de aangeduide ankerplaats en is ca. 360 ha groot.

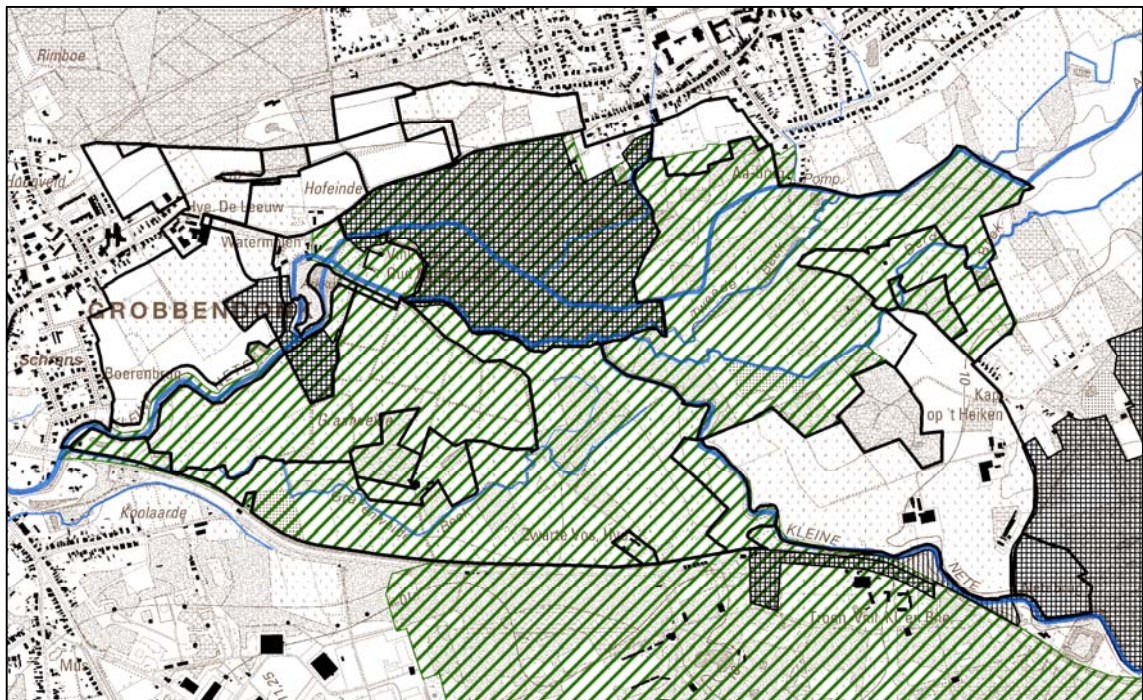
Figuur 1. Situering Graafweide-Schupleer (met aanduiding deelgebieden voorkeurscenario)

Figuur 2. Gewestplan

Figuur 3. Gebieden van het Vlaamse Ecologisch Netwerk (VEN) (zwarte arcering) en habitatrictlijngebied (SBZ-H) (groene arcering)

4.2 Analyse deelstructuren

4.2.1 Fysisch systeem²

Geomorfologisch behoort het samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa tot de depressie van de Schijns-Nete, een laaggelegen gebied waar de topografie zich onder de 20 meter situeert. Een uitzondering hierop vormt de uitloper van de zgn. Kempische Heuvelrug (ook de rug van Lichtaart genoemd) die verder oostwaarts van het gebied een hoogte bereikt van 33 meter.

De ondergrond van de vallei van de Kleine Nete en de Aa tussen Grobbendonk en Herentals bestaat hoofdzakelijk uit de formatie van Diest (Boven-Mioceen). Dit zijn bleekgroene tot bruine kleihoudende zanden, micahoudend en licht glauconiethoudend. In de ankerplaats ligt deze formatie op een diepte van 0,7 tot 2,5 meter. Het oppervlak valt samen met de erosiebasis van de Kleine Nete en Aa, waarop plaatselijk een dunne laag basisgrind werd afgezet. Het grind scheidt het Diestiaan van het Poederliaan. Deze laatste afzetting bestaat uit ijzer- en fossielhoudende mariene zanden.

De bodems in de valleien van de Aa en Kleine Nete bestaan hoofdzakelijk uit nat zandleem en nat zand. Het contrasteert met de drogere zandbodems tussen beide rivieren op de uitlopers van de Kempische Heuvelrug. Op de overgang tussen heuvelrug en valleien komt een strook vochtige zandbodem voor.

Het huidige landschapsbeeld van de Nete- en Aa-vallei werd voornamelijk gevormd tijdens de ijstijden. Gedurende de tussenijstijden steeg het zeepeil tot 4 meter boven het huidige peil, waardoor de stroomsnelheid van de rivieren verlaagde en ze hun eigen alluviale vlakten vormden. Gedurende de ijstijden zelf daalde het zeepeil fors onder het huidige peil, waardoor de rivieren zich dan ook dieper in hun eigen alluviale vlakten insneden.

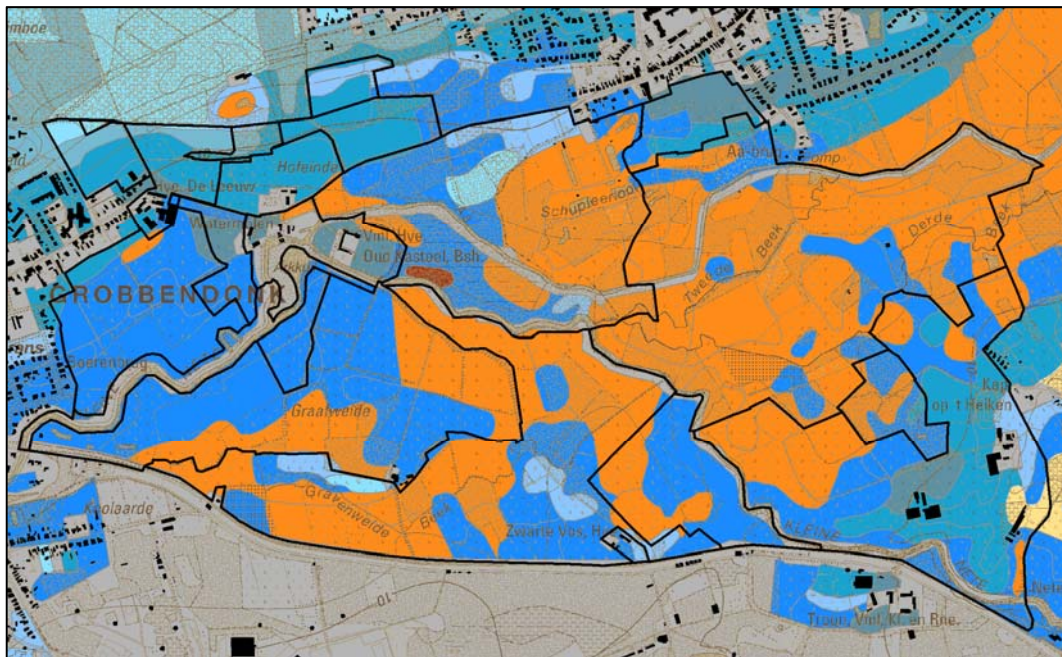
Een aantal oude meanders langs zowel Kleine Nete en Aa zijn getuigen van een voorheen natuurlijk verloop van de rivieren. Hoewel vroegere rechte trekkingen en dijkwerken tot de

² Uit aanduidingsdossier ankerplaats 'Samenvloeiingsgebied van Kleine Nete en Aa'.

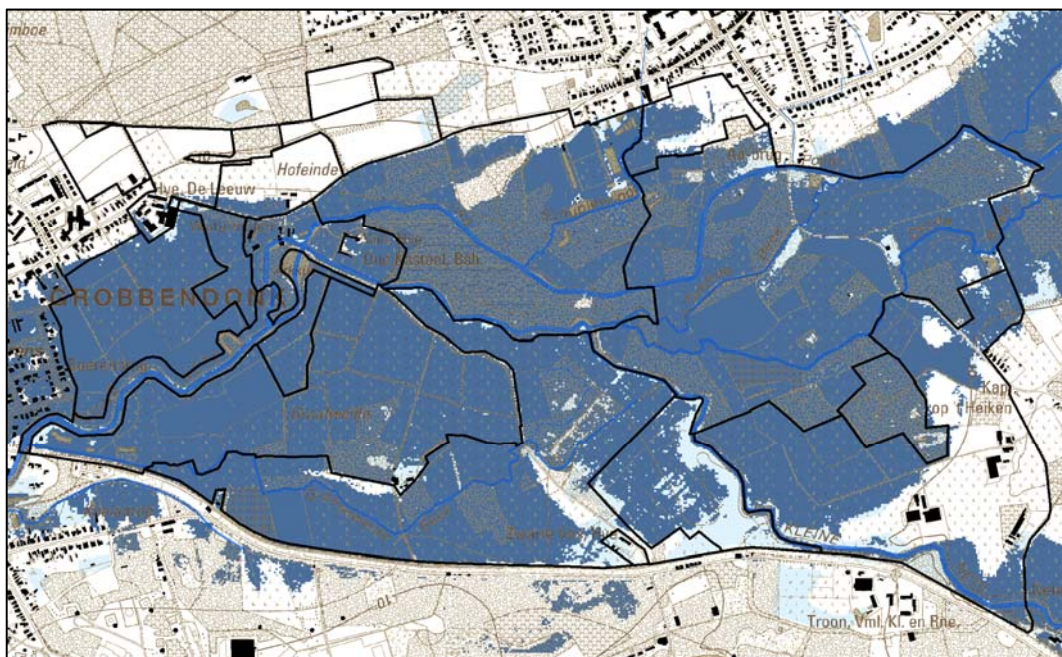
mogelijkheden behoren, werd de Kleine Nete voor het eerst grootschalig door mensenhanden aangepakt naar aanleiding van de kanalisatie van de Kempen, die startte in 1830.

In een eerste fase werd de rivier gekanaliseerd tussen Lier en Herentals. Aanvankelijk gebeurde de kanalisatie slechts tot Grobbendonk, maar op aandringen van de Herentalse gemeenteraad – onder impuls van de lakenfabrikanten, de leerlooierijen, de uitvoer uit de stapelhuizen en de boeren die ijverden voor bevloeiing van hun velden – werd ook het gedeelte tot Herentals gekanaliseerd. In een tweede fase werd het kanaal tussen Herentals en Bocholt gegraven. Het werd tussen 1843 en 1846 afgewerkt. In laatste instantie werd het Kempisch Kanaal in 1856 afgewerkt door een nieuwe verbinding te maken tussen de gekanaliseerde Kleine Nete in Grobbendonk en het kanaal Herentals-Bocholt. Na de opening van het Albertkanaal werd dit gedeelte gedempt.

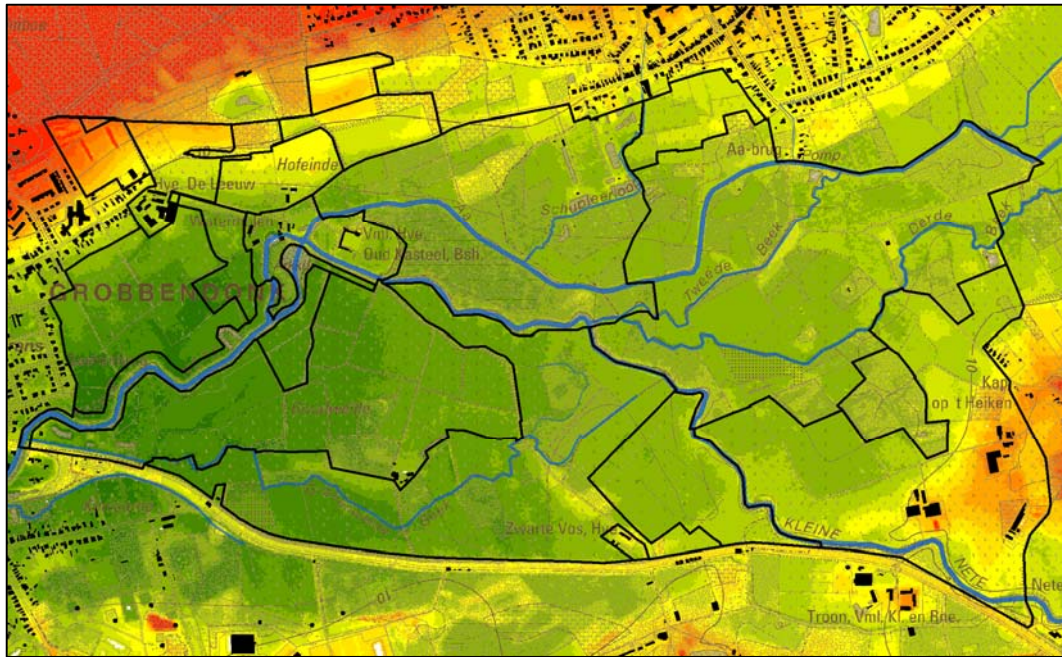
Figuur 4. Bodemkaart

Figuur 5. Overstromingsgevoelige gebieden

Figuur 6. Hoogtemodel

4.2.2 Agrarische structuur

Elementen van de bestaande agrarische structuur

Binnen het onderzoeksgebied is ca. 200 ha geregistreerd als landbouwgebruik, waarvan ca. 150 ha grasland en 50 ha akkers.

In het laaggelegen valleigebied wordt het landbouwgebruik gedomineerd door graslanden op enkele verspreid gelegen akkerbouwpercelen na. De akkerbouwpercelen (in hoofdzaak maïs) liggen eerder gegroepeerd op de hoger gelegen gebieden in het noorden van het onderzoeksgebied.

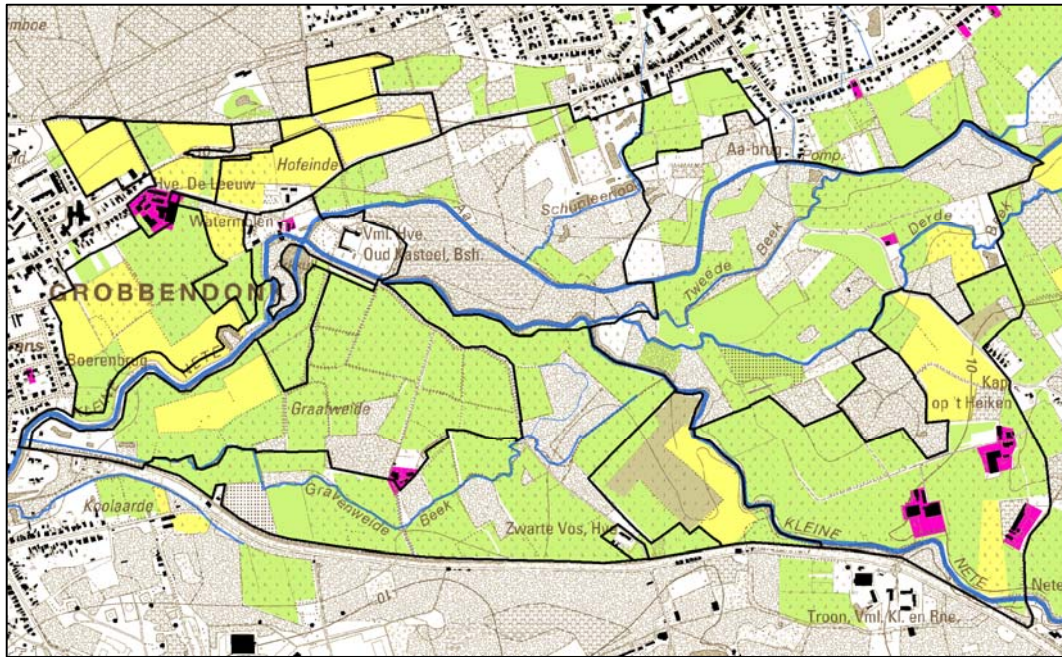
In het gebied bevinden zich vier grote landbouwbedrijfszetels, één aansluitend bij de kern van Grobbendonk en drie geclusterd op 't Heiken. Centraal in de Graafweide ligt kinderboerderij Het Karrewiel waar paarden en pony's gehouden worden i.f.v. recreatieve activiteiten.

Knelpunten en potenties

Het laaggelegen en natte valleigebied is minder geschikt voor akkerbouw, toch worden er percelen in het bron- en kwelgebied rond de Gravenbeek ingezet voor akkerbouw. Het landbouwgebruik is daardoor plaatselijk onvoldoende afgestemd op de fysisch-morfologische kenmerken van het gebied.

De site van de watermolen op de Kleine Nete is op het gewestplan bestemd als reservaatgebied. Een aantal delen daarvan maken ruimtelijk-morfologisch echter deel uit van het landbouwgebied en zijn ook effectief in landbouwgebruik. Ook ten noorden daarvan (Hofeinde) zijn er een aantal zones bestemd als bosgebied die ruimtelijk-morfologisch deel uitmaken van het landbouwgebied.

Figuur 7. Geregistreerde landbouwgebruikspercelen 2012

4.2.3 Natuurlijke structuur

Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

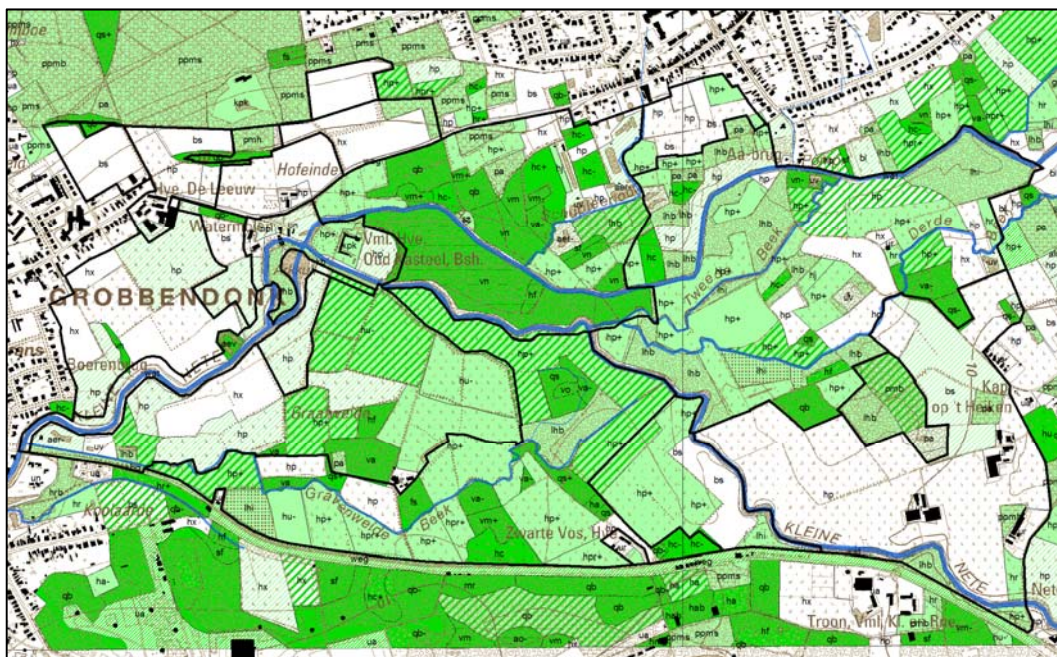
Op de biologische waarderingskaart zijn heel wat percelen in dit gebied aangeduid als biologisch waardevol tot zeer waardevol. In het Schupleer komt een aaneengesloten kern mesotroof elzenbroekbos (habitattype 91E0_meso) voor. Verder zijn er enkele percelen met waardevolle kwelgevoede vegetaties, o.m. een dottergrasland en een veldrusgrasland (habitattype 6410_ve). Stroomopwaarts in de vallei van de Aa zijn er verscheidene aanplantingen van populier met een ondergroei van elzen en ruigtekruiden. In de Graafweide zijn er veel soortenrijke permanente graslanden, waaronder enkele minder goed ontwikkelde mesofiele hooilanden ten zuiden van de Kleine Nete. Helemaal in het zuiden van de Graafweide is er een relict van mineraalarm overgangsvveen (habitattype 7140_meso) in een dottergrasland. Verspreid in het gebied liggen enkele voedselrijke alluviale ruigtes (habitattype 6430_hf) en op hoger gelegen gronden droge loofbosjes (habitattype 9120).

Het gebied wordt doorsneden door verscheidene waterlopen (Kleine Nete, Aa, Tweede Beek, Derde Beek, Schupleerloop...) waarin zich soortenrijke waterplantenvegetaties (habitattype 3260) kunnen ontwikkelen en die van groot belang zijn als habitat voor Europees beschermde vissoorten zoals rivierdonderpad, kleine modderkruiper en beekprik.

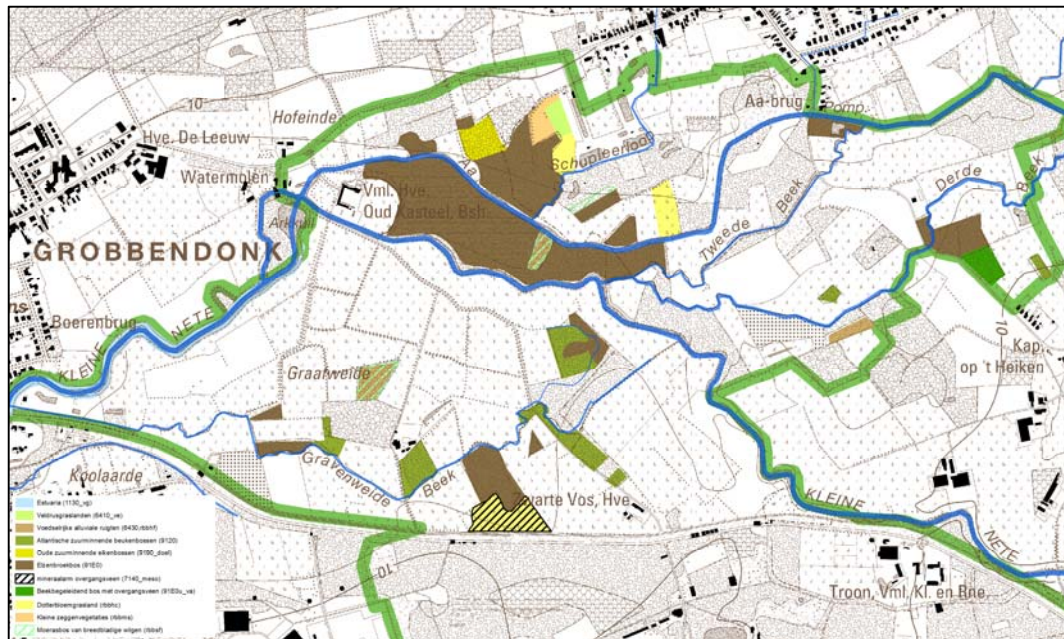
Figuur 8. Bestaande bebossing 2010

Figuur 9. Biologische waarderingskaart

Figuur 10. Habitats en regionaal belangrijke biotopen in SBZ-H

Knelpunten en potenties

Momenteel is geen enkel waterlooptraject in het gebied habitatwaardig en zijn de populaties van kleine modderkruiper, rivierdonderpad en beekprik te klein voor een duurzame instandhouding. Kruid- en slibruiming in het verleden hebben het hydrologisch regime van de waterlopen drastisch gewijzigd met te lage peilen in de zomer en het uitblijven van natuurlijke overstromingen in de winter.

De helderheid en trofiegraad van het water worden negatief beïnvloed door de talrijke sloten die aangerijkt landbouwwater aanvoeren. Te diep ingesneden waterlopen en diepe sloten vangen bovendien de kwelstromen af waardoor het grondwater de wortelzone van de kwelafhankelijke vegetaties niet meer kan bereiken. Deze eutrofiëring en verdroging uit zich o.m. in een verruiging van de kruidlaag in de elzenbroekbossen en van de graslanden en het overgangsvelden waarin te weinig kenmerkende soorten voorkomen.

Door verondieping van waterlopen en greppels kunnen de kwelstromen en de natuurlijke overstromingsdynamiek van de waterlopen hersteld worden. Zo ontstaan er in dit gebied grote potenties voor mesotrofe elzenbroekbossen en voedselrijke alluviale ruigtes.

Veldrusgraslanden en mineraalarm overgangsvelden kunnen uitbreiden op plaatsen met een sterke grondwaterkwel. Wanneer het water in de waterlopen niet meer wordt aangerijkt, kunnen beekhabitats tot ontwikkeling komen en kunnen de vispopulaties zich herstellen.

Sommige soortenrijke permanente graslanden in de Graafweide kunnen ontwikkelen tot laaggelegen schrale hooilanden (habitattype 6510_hua) als er niet bemest wordt en een verschralend hooilandbeheer ingesteld wordt.

4.2.4 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Elementen van de bestaande landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Het landschap vertoont nog verschillende sporen van de rijke ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied. Uit analyse van de historische kaarten blijkt dat de beemden en akkers nog een relatief gave perceelsstructuur met perceelsrandbegroeiing bezitten. Ook het wegenpatroon en een aantal dreven zijn goed bewaard gebleven. De oude meanders langs de Kleine Nete en Aa verwijzen naar de oorspronkelijke loop beide rivieren. Vooral op het hoger gelegen interfluvium komen nog plaggenbodems voor, wat wijst op vroegere landbouwactiviteiten.

Belangrijk voor de geschiedenis van het gebied was de stichting en vestiging van de priorij O.-L.-Vrouw-Ten-Troon in 1414, net ten zuiden van de Kleine Nete. De kerkruïne, en de bewaarde oostelijke kloostervleugel en afsluitingsmuur gaan alle terug tot de 15de eeuw.

De watermolen en de voorgebouwen van het oude kasteel vormen de historische kern van de noordwestelijke helft van het gebied. De molen werd voor de eerste keer vermeld in 1254. De huidige molen dateert van de 17de eeuw. De nog resterende gebouwen van het voormalige Hof van Grobbendonk werden gebouwd in 1540. Achter het Hof ligt nog steeds 'het domein van de graaf' of de 'beemden'. Ook op andere plaatsen in het gebied komen historische bouwwerken voor. Ter hoogte van Heiken staat de zg. 'Kapel Heiken', een neotraditionele constructie die in 1905 werd opgericht als dankkapel. Een aantal kenmerkende hoeven illustreert tevens de cultuurgeschiedenis van het landschap.

De esthetische waarde van het gebied wordt hoofdzakelijk bepaald door de grote variatie in landgebruik. Gesloten bossen en struwelen, open natte weilanden, droge akkers, ruigten, heide en talrijke lineaire kleine landschapselementen als beken, grachten, bomenrijen, dreven, en landelijke wegen alsook de nog aanwezige duinrestanten bezorgen het landschap een visueel erg aantrekkelijk karakter. Aangevuld met het verspreid voorkomend en divers bouwkundig erfgoed draagt dit bij tot een zeer grote belevingswaarde van dit valleilandschap.

Het landschapsbeeld van het gebied wordt zeer sterk beïnvloed door het hydrografisch net, waarbij de Kleine Nete en de Aa met hun respectievelijke valleien belangrijke structurerende elementen zijn. De onregelmatige perceelsvormen en de afwisseling in vegetatie met dichte, gesloten bossen en open weilanden geven ontstaan aan een gevarieerd, kleinschalig en typisch Kempisch valleilandschap.

De watermolen, het voormalige voorgebouw van het Kasteel van Grobbendonk, de saswachterswoning en de sluiskom zijn beschermde monumenten. De molenaarswoning en bijgebouwen, hoeve ter Hulsdonck en het sluisenstelsel op de samenvloeiing van Kleine Nete en Aa zijn niet-beschermde elementen van het bouwkundig erfgoed.

De watermolen met omgeving en delen van het interfluvium Kleine Nete en Aa zijn beschermd als landschap.

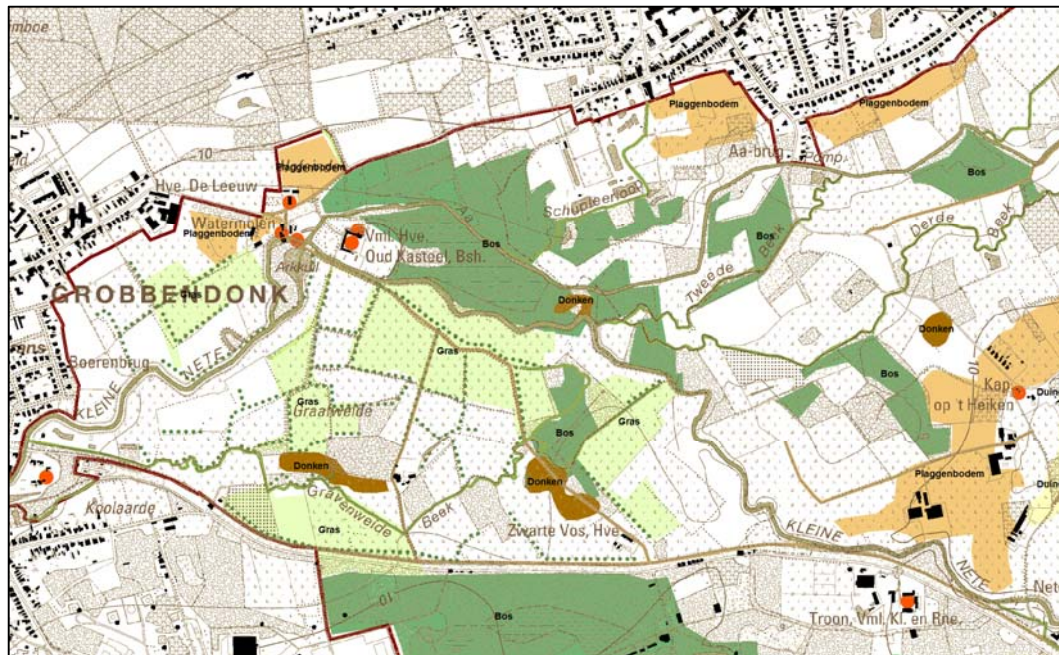
Knelpunten en potenties

Ten zuiden van de Kleine Nete (Graafweide) vormt het open grasland-gebied met kleinschalige percelering en een netwerk van grachten, beken, dreven, bomenrijen en onverharde wegen een te behouden landschapskarakter. Het behoud en herstel van dit netwerk van kleine landschapselementen is een aandachtspunt. Een beperkt aantal kleinere bosjes in dit gebied komen voornamelijk op de hoger gelegen donken voor. Om het typische open karakter van de Graafweide te behouden, is bosuitbreiding in dit deelgebied minder aangewezen.

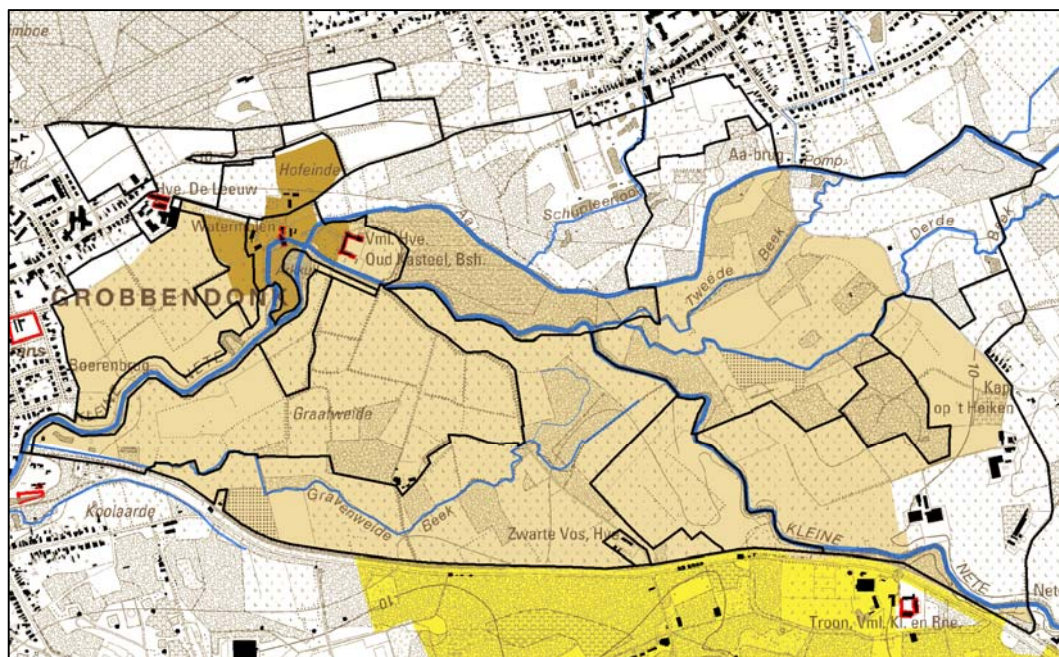
Ten noorden van de Kleine Nete, in het gebied waar Aa, Tweede en Derde Beek samenstromen, is er een gevarieerder halfopen landschapsbeeld met een afwisseling van alluviale boscomplexen en kleinschalige open graslanden. Uitbreidingsmogelijkheden voor alluviale bossen worden best in deze zone gezocht.

De rivierdonken, oude meanders en het plaatselijk aanwezige veensubstraat zijn te behouden geomorfologische structuren.

Figuur 11. Ankerplaats

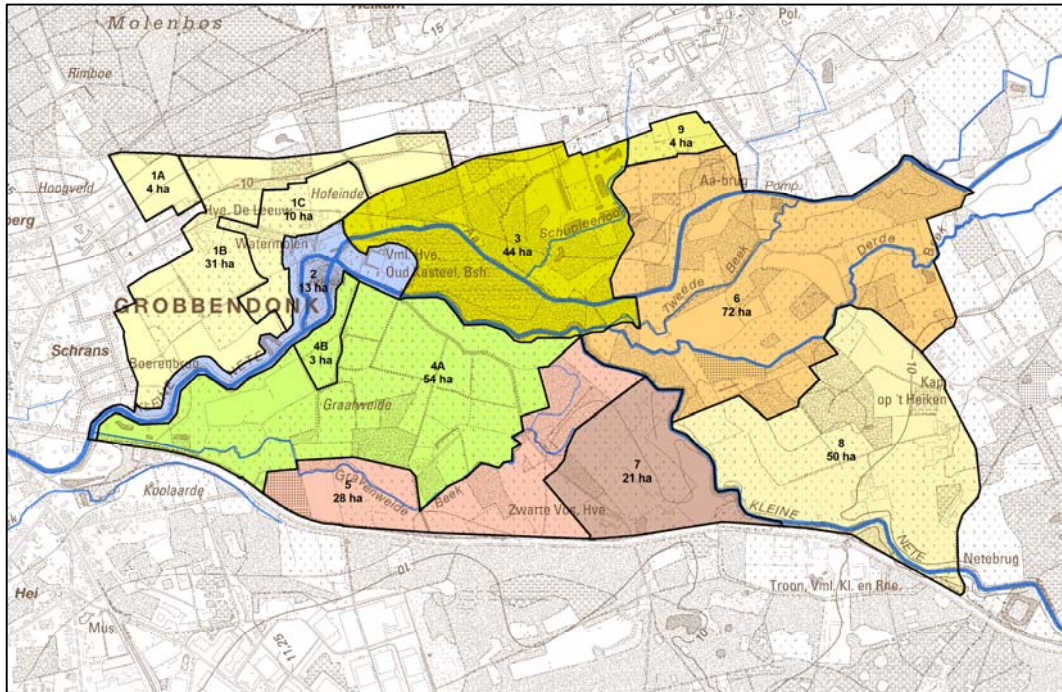
Figuur 12. Beschermde landschappen en beschermde monumenten

4.3 Analyse deelgebieden³

Binnen het onderzoeksgebied kunnen een aantal deelgebieden onderscheiden worden. Voor elk deelgebied wordt een korte omschrijving van de bestaande toestand, knelpunten en potenties aangegeven.

Figuur 13. Deelgebieden

4.3.1 Gebied 1. Grobbendonk-Hofeinde

Gebied 1 is het open landbouwgebied ten oosten van de kern van Grobbendonk. Het wordt in het noorden begrensd door het Molenbos en in het zuiden door de Kleine Nete. De totale oppervlakte bedraagt ca. 45 ha.

Zone 1A

Zone 1A (4 ha) is op het gewestplan bestemd als bosgebied. Het terrein is echter quasi volledig in landbouwgebruik (akker) en ligt in de onmiddellijke omgeving van de landbouwbedrijfszetel.

Zone 1B

Zone 1B (31 ha) is op het gewestplan bestemd als ecologisch waardevol agrarisch gebied. In het gebied bevindt zich één landbouwbedrijfszetel en het gebied is quasi volledig in landbouwgebruik (15 ha maïsakkers en 10 ha graslanden), op een aantal beboste percelen in het noorden na.

Het zuidelijk deel vormt de flank van de vallei van de Kleine Nete en bevat lijnvormige perceelsranden die een te behouden landschapselement vormen volgens de ankerplaats.

Zone 1C

Zone 1C (10 ha) is op het gewestplan bestemd als reservaatgebied. Het terrein is echter volledig in landbouwgebruik (maïsakkers en graslanden) en maakt ruimtelijk-morfologisch deel uit van landbouwgebied zone 1B. Deze zone ligt grotendeels binnen het beschermd landschap 'watermolen en omgeving'.

³ Dit deel is niet gewijzigd t.o.v. het document dat verspreid is ter voorbereiding van het gebiedsgericht overleg. De begrenzing van de deelzones in deze analyse komt - o.w.v. de doorgevoerde wijzigingen - niet exact overeen met de deelgebieden in het RUP-voorstel.

Een herbestemming naar een agrarische bestemming kan eventueel verder onderzocht worden.

4.3.2 Gebied 2. Molen- en kasteelsite en Kleine Nete

Gebied 2 omvat de site met de watermolen aan de Kleine Nete, het kasteel van Grobbendonk en de Kleine Nete, incl. de zone waarbinnen de dijkverplaatsing in het kader van de aanleg van AOG Grobbendonk zal plaatsvinden. Het gebied is ca. 13 ha groot.

De molen- en kasteelsite zijn op het gewestplan bestemd als reservaatgebied. De Kleine Nete loopt voorbij de molen door ecologisch waardevol agrarisch gebied.

4.3.3 Gebied 3. Schupleer

Gebied 3 is het laaggelegen valleigebied Schupleer en waar de Aa doorstroomt voor ze uitmondt in de Kleine Nete. Het gebied is op het gewestplan bestemd als natuurgebied en is grotendeels opgenomen in het VEN. Het gebied is ca. 44 ha groot.

Een aantal percelen (ca. 2 ha) binnen dit natuurgebied maken deel uit van het erkend natuurreservaat E-295 Schupleer dat door Natuurpunt wordt beheerd. Het gaat in hoofdzaak om een aantal waardevolle veldrus- en dotterbloemgraslanden. Verspreid in het gebied zijn een zestal hectare grasland geregistreerd als landbouwgebruik.

Met uitzondering van een aantal hoger gelegen percelen aan de noordrand, maakt het gebied integraal deel uit van de beoogde 'natte natuurkern' van 150 ha.

Langs de Aa liggen elzenbroekbossen (ca. 16 ha), een habitatype waarvoor uitbreiding gezocht wordt in het kader van de IHD voor het habitatrictlijngebied. De percelen aansluitend bij de bestaande elzenbroekbossen in dit gebied zijn daarvoor zeer geschikt. Een belangrijk deel van de vooropgestelde 52 ha bosuitbreiding zou binnen dit gebied gerealiseerd moeten kunnen worden.

Daarnaast zou in dit gebied een deel van de vooropgestelde 9 ha bijkomende veldrusgraslanden gerealiseerd moeten kunnen worden.

4.3.4 Gebied 4. Graafweiden

Gebied 4 is het open valleigebied tussen de Kleine Nete en de Gravenweidebeek. Het gebied is op enkele beboste percelen en één akker na, volledig in landbouwgebruik als grasland. Het gebied is 57 ha groot.

Het gaat om cultuurhistorisch waardevol gras- en hooilandgebied gaat met een netwerk van kleine landschapselementen gevormd door houtige perceelsrandbegroeiing.

Binnen het gebied wordt in het kader van de IHD voor het habitatrictlijngebied gezocht naar 12 ha die specifiek beheerd kan worden als laaggelegen schraal hooiland (habitatype 6510_hua). Vooral graslandpercelen langs de Watermolenweg en aansluitend bij de Gravenweidebeek lijken daarvoor geschikt en in aanmerking te komen.

Omvorming naar akkerbouwpercelen en intensieve bemesting in dit gebied is minder aangewezen. Behoud en herstel van een aaneengesloten graslandcomplex met extensiever beheer (verminderde bemesting) en hooilandbeheer is vanuit natuurbehoudsdoelstellingen gewenst.

Gebied 4A

Gebied 4A (54 ha) is op het gewestplan bestemd als ecologisch waardevol agrarisch gebied en ligt binnen SBZ-H. Het is hoofdzakelijk in landbouwgebruik als grasland (ca. 40 ha).

Gebied 4B

Gebied 4B (3 ha) is op het gewestplan bestemd als reservaatgebied, ligt binnen VEN en SBZ-H. Het maakt ruimtelijk-morfologisch echter deel uit van het open landbouwgebied 4A en is in gebruik als tijdelijk grasland. De begrenzing van het reservaatgebied van het gewestplan is op het terrein geen herkenbaar element.

4.3.5 Gebied 5. Gravenweidebeek

Het gebied tussen de Gravenweidebeek en het militair domein is een laaggelegen graslandgebied onderhevig aan kwel met twee kleine hoger gelegen donken. Een aantal kleinere percelen zijn bebost. Het zuidelijk gelegen militair domein vormt een hoger gelegen zandig infiltratiegebied waarna het uittredend kwelwater een permanente en kwaliteitsvolle kwelstroom levert. Het is een inzijsgebied met weinig aanrijking met nutriënten.

Het gebied is 28 ha groot. Daarvan is ca. 18 ha geregistreerd als in landbouwgebruik (vnl. blijvend grasland). In praktijk gaat het vaak om weilanden met paarden. Omwille van het laaggelegen en nat karakter van de gronden is het fysisch minder geschikt voor intensieve landbouw.

Dit gebied is fysisch zeer geschikt om deel uit te maken van de natte natuurkern van het habitatrichtlijngebied. Binnen deze zone zou een deel van de vooropgestelde 9 ha bijkomende veldrusgraslanden (habitattype 6410_ve) gerealiseerd moeten kunnen worden en deel van de 20 ha bijkomende voedselrijke alluviale ruigten (habitattype 6430_hf)

In dit kwelgebied komt laagveen voor. In het kader van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatrichtlijngebied wordt gezocht naar 1 ha bijkomend mineraalarm overgangsveen (habitattype 7140_meso). De kwelstroom in het gebied is belangrijk voor dit habitattype. Uitbreiding is enkel mogelijk indien de kwelstromen niet afgevangen worden door diepe sloten en het plaatselijk oppervlaktewater niet aangerijkt wordt met voedingsstoffen. Het type ontwikkeld zich onder permanent natte standplaatscondities waarbij het grondwater niet meer dan 20 cm onder het maaiveld mag zakken. Anders treedt verdroging en onomkeerbare inklinking van het veen plaats.

Eén van de typische landschapskenmerken is het kleinschalig cultuurlandschap met gras- en hooilanden, bomenrijen en grachten. Om die reden is bosuitbreiding in dit gebied minder aangewezen.

4.3.6 Gebied 6. Aa, Tweede en Derde Beek

Gebied 6 ligt stroomopwaarts van gebied 3 (Schupleer), omvat het interfluvium van de Aa, de Tweede Beek en de Derde Beek. Het gebied is op het gewestplan bestemd als ecologisch waardevol agrarisch gebied (ten westen van de Dijkbaan) en landschappelijk waardevol gebied (ten oosten van de Dijkbaan). Het gebied is 72 ha groot.

Binnen dit gebied is ca. 35 ha geregistreerd als landbouwgebruik, in hoofdzaak graslanden op enkele geïsoleerde akkerbouwpercelen (ca. 3 ha) na. Langs de Dijkbaan ligt één (kleine) landbouwbedrijfszetel. Het is een ruimtelijk-functioneel minder samenhangend landbouwgebied met eerder lage landbouwgebruikswaarde en een sterk versnipperde perceels- en eigendomsstructuur gelegen in het natuurlijk overstromingsgebied tussen de drie beken.

Langs de Aa en langs de Derde Beek liggen een heel aantal percelen die deel uit maken van het erkend reservaatgebied Schupleer en door Natuurpunt beheerd worden (ca. 7 ha).

Verspreid in het gebied liggen heel wat beboste percelen. Een belangrijk deel van de vooropgestelde 52 ha bosuitbreiding (elzenbroekbossen, habitattype 91E0_meso) zou binnen dit gebied gerealiseerd moeten kunnen worden.

4.3.7 Gebied 7. Zwarte Vos

Gebied 7 ligt tussen Gravenweide beek, Kleine Nete, militair domein en de hoeve 'Zwarte Vos' langs de watermolen weg en is 21 ha groot.

Het is een nat en laaggelegen gebied dat hoofdzakelijk in landbouwgebruik is (10 ha grasland, 8 ha akkers), doch fysisch-morfologisch zeker minder geschikt is voor akkerbouw en met een zeer lage landbouwgebruikswaarde. Het zijn gronden die in hoofdzaak door één landbouwbedrijf in gebruik zijn waarvan de bedrijfszetel niet in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied ligt.

Vanuit de natuurbehoudsdoelstellingen binnen het habitatrichtlijngebied is dit een belangrijk gebied omdat de landbouwactiviteiten er een invloed hebben op de milieukwaliteit in de lager gelegen graslandgebieden. Het gebied is geschikt voor natuurontwikkeling en zou onderdeel uit kunnen maken van de natte natuurkern binnen het habitatrichtlijngebied.

4.3.8 Gebied 8. Op 't Heiken

Gebied 8 ligt ten noorden van de Kleine Nete en ten zuiden van de Dijkbaan en de kapel Op 't Heiken. Het gebied is op het gewestplan bestemd als ecologisch waardevol agrarisch gebied, maar ligt buiten het habitatrictlijngebied. Het gebied is 50 ha groot.

Het is een ruimtelijk-functioneel sterk samenhangend landbouwgebied met een cluster van drie landbouwbedrijfszetels met hun huiskavels. Het is in hoofdzaak een open weilandgebied (ca. 27 ha grasland) met een akkercomplex (ca. 8 ha) in het noordelijk deel. Een beperkt aantal percelen zijn bebost.

De hoger gelegen landbouwgronden op de overgang van de vallei naar de heuvelrug ter hoogte van het Heiken bevinden zich op plaggenbodems wat wijst op een eeuwenoud landbouwgebruik.

Het gebied komt niet in aanmerking voor natuurontwikkeling en blijft voor landbouw voorbehouden.

4.3.9 Gebied 9. Vorselaar

Gebied 9 sluit aan bij de bebouwde kern van Vorselaar en is op het gewestplan bestemd als ecologisch waardevol agrarisch gebied. Het is 4 ha groot.

Het is een iets hoger gelegen gebied, buiten de begrenzing van het habitatrictlijngebied en komt niet in aanmerking voor het ontwikkelen van de habitats die nodig zijn in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen.

Het zijn plaggenbodems wat wijst op een historisch landbouwgebruik op deze gronden. Het gebied is vandaag nog steeds in hoofdzaak in landbouwgebruik als grasland en kan voor landbouw voorbehouden blijven.

5 Voorkeurscenario voorstel van bestemmingen

5.1 Doelstellingen en ruimtelijke visie

De ruimtelijke visie voor het onderzoeksgebied kan weergegeven worden via volgende ruimtelijke concepten:

- Vrijwaren van hoger gelegen gebieden voor de beroepslandbouw met bedrijfskavels aan de rand van de vallei.
- Uitbouwen van een aaneengesloten natte natuurkern in functie van de instandhouding en ontwikkeling van specifieke alluviale land- en waterhabitats.
- Behoud en herstel van de landschapsecologische en cultuurhistorische waarden van het open graslandcomplex Graafweiden in verweving met landbouw.

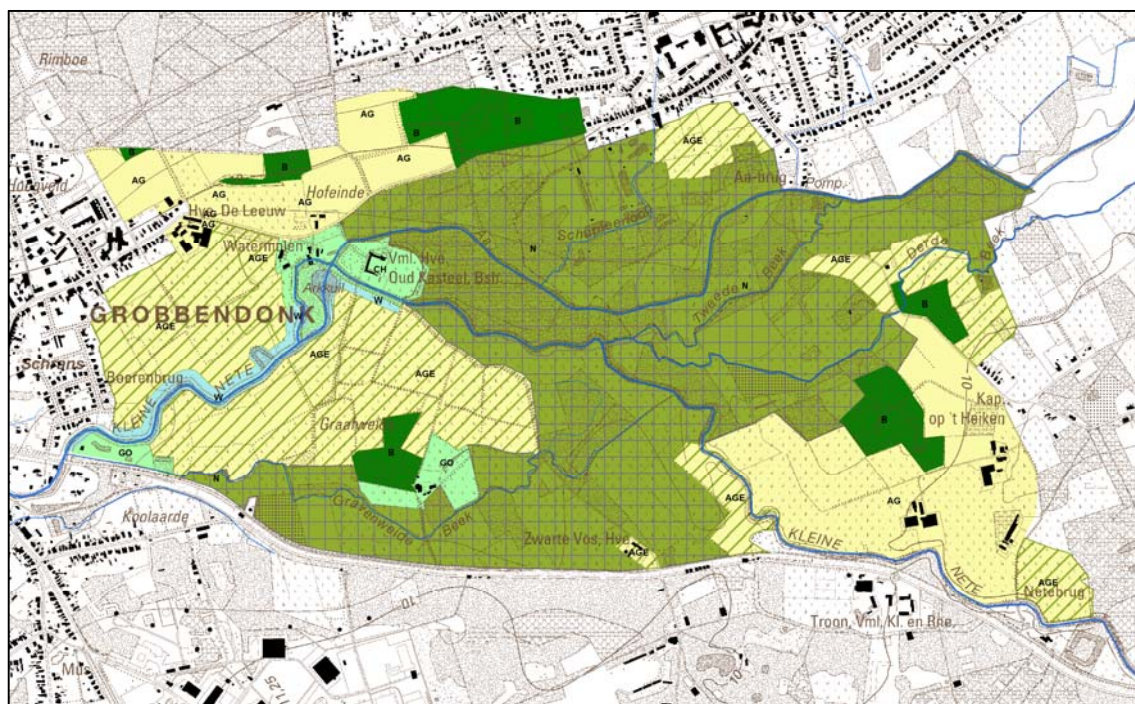
5.2 Voorkeurscenario

Om de doelstellingen en ruimtelijke visie te realiseren zijn meerdere alternatieven mogelijk. Gezocht wordt naar het maatschappelijk meest haalbare alternatief. Uitgangspunt in beide scenario's is dat er steeds conform de principiële beslissing van de Vlaamse Regering ca. 100 ha agrarisch gebied een bestemmingswijziging naar natuurgebied krijgt en er binnen het SBZ-H een natte natuurkern van ca. 150 ha ontwikkeld kan worden.

Tijdens een workshop met lokale actoren op 10 juni 2013 werden door het RUP-team twee basisscenario's gepresenteerd. Op basis van de reacties en commentaren van de lokale actoren naar aanleiding van de reacties formuleerde het RUP-team een ontwerp voorkeurscenario dat voor advies voorgelegd werd aan de actoren op 25 oktober 2013. Op basis van deze adviezen werd een aantal aanpassingen doorgevoerd.

De verantwoording voor de keuzes in het uiteindelijke voorkeurscenario wordt in voorliggende nota gegeven.

Figuur 14. Voorstel van bestemmingen: voorkeurscenario december 2013

5.2.1 Te behouden agrarische gebieden en herbestemmingen in functie van behoud bestaande (“zonevreemde”) landbouwactiviteiten

Binnen het gebied worden volgende gebieden opgenomen binnen een agrarische bestemming:

- Landbouwgebied Grobbendonk-Hofeinde (46 ha)
- Landbouwgebied Graafweide (36 ha)
- Landbouwgebied Zwarte Vos (5 ha)
- Landbouwgebied Op 't Heiken (45 ha)
- Landbouwgebied Derde Beek (9 ha)
- Landbouwgebied Vorselaar (5 ha)

De bestemming “agrarisch gebied met ecologische waarde” zoals op het gewestplan wordt hernomen voor alle landbouwgebieden, behalve voor het hoger gelegen noordelijk deel van het gebied Grobbendonk-Hofeinde en het gebied Op 't Heiken.

Een aantal delen van de voorgestelde landbouwgebieden zijn op het gewestplan bestemd als natuur-, reservaat- of bosgebied, maar in praktijk in gebruik door de beroepslandbouw. Voor volgende gebieden (ca. 24 ha) wordt voorgesteld een ‘planologische ruil’ door te voeren door de bestaande ‘groene’ bestemming via het RUP om te zetten naar een ‘agrarische’ bestemming en eenzelfde oppervlakte agrarisch gebied in het plangebied in een groene bestemming om te zetten. Deze herbestemmingen zijn verantwoord omdat ze de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen niet in het gedrang brengen. Een aantal van deze gebieden (ca. 8 ha) zijn onderdeel van de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). De op te heffen VEN-afbakening wordt binnen het plan gecompenseerd.

Het gaat om volgende zones:

- Percelen ‘De Martel Heide’ (4,2 ha), gelegen tussen Beukenlaan, Vorselaarse Baan en Kremersgat. Op het gewestplan bestemd als ‘bosgebied’ maar in landbouwgebruik (akkerbouwpercelen 232c, 233d3). Het gaat om een hoger gelegen gebied buiten de vallei. Het driehoekig perceel 232b (0,2 ha), gelegen ten zuiden van de Vorselaarse baan is wel bebost en behoudt de bestemming bosgebied.
- Percelen ‘Hof End’ (9,8 ha). Het gaat om een aaneengesloten geheel van weilanden en akkers ten westen van de site van de watermolen die op het gewestplan bestemd zijn als ‘reservaatgebied’, doch ruimtelijk-morfologisch één geheel vormen met het aansluitend landbouwgebied. De percelen ten noorden van Hofeinde kunnen als ‘agrarisch gebied’ bestemd worden, de percelen ten zuiden van Hofeinde krijgen een bestemming ‘agrarisch gebied met ecologische waarde’, cfr. de aansluitende gewestplanbestemming van dat gebied.
- Percelen ‘Graafweide’ (3,1 ha). Het gaat om graslandpercelen ten zuiden van de Kleine Nete die op het gewestplan bestemd zijn als ‘reservaatgebied’. Ruimtelijk-morfologisch vormen deze percelen echter één geheel met het aangrenzende landbouwgebied. Om die reden wordt voorgesteld deze percelen te herbestemmen naar ‘agrarisch gebied met ecologische waarde’ cfr. de aangrenzende gewestplanbestemmingen. De percelen die ingenomen werden voor de aanleg van de vistrap bij de molen aansluitend bij dit gebied zullen bestemd worden als ‘openbaar nutsgebied’.
- Percelen ‘Korentenbossen’ (2,7 ha), zijnde de percelen 269 en (noordelijk deel van 270a) die in landbouwgebruik zijn en op het gewestplan bestemd zijn als bosgebied. Een agrarische bestemming sluit hier aan op de bestaande feitelijke toestand.
- Percelen ‘Heiken’ (4,3 ha), zijnde de percelen 770c, 777b, 776a en 775b die in landbouwgebruik zijn en op het gewestplan bestemd zijn als natuurgebied. Een agrarische bestemming sluit hier aan op de bestaande feitelijke toestand. Om het behoud van de bestaande natuurwaarde van te garanderen, worden deze percelen bestemd als agrarisch gebied met ecologische waarde. Perceel 769c, dat ook tot dit graslandcomplex behoort, wordt niet herbestemd naar agrarisch gebied omwille van de fysische relatie van het perceel met het aangrenzend ven, waarmee het een bodemkundige eenheid vormt.

5.2.2 Te behouden natuurgebieden en herbestemmingen in functie van de realisatie van een 'natte natuurkern' binnen het habitatrichtlijngebied

Om de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen te mogelijk te maken is een ruimtelijk-functioneel aaneengesloten oppervlakte natuurgebied aangewezen. Volgende gebieden worden daar in opgenomen (in totaal ca. 159 ha)⁴:

- Het op het gewestplan reeds als natuurgebied bestemde gebied stroomopwaarts van het kasteel van Grobbendonk (toponiemen Groot Schupleer, Neer Bemdem, Katten Donk) wordt behouden als natuurgebied (43 ha).
- Het gebied stroomopwaarts daarvan, het samenvloeiingsgebied van Aa, Tweede en Derde Beek (toponiemen Klein Schupleer, Groot Broeck) wordt herbestemd van ecologisch of landschappelijk waardevol agrarisch gebied naar natuurgebied (61 ha). Het noordelijk en iets hoger gelegen gebied aansluitend bij de kern van Vosselaar kan behouden blijven als 'agrarisch gebied met ecologische waarde' (incl. een aantal percelen binnen de contour van het SBZ-H, met name percelen 538, 552l, 553m, evenals een cluster van landbouwpercelen langs de Dijkbaan en Derde Beek (toponiem Klein Broeck) (percelen 683e, 683h, 683g, 683k, 683l, 595c, 595d, 597a, 597c, 682b, 682c, 681, 680, 679, 677b, 675a, 671a, 671c).
- De vallei van de Graafweidebeek wordt bestemd als natuurgebied samen met de aansluitende percelen tussen de Watermolenweg en Kleine Nete (toponiemen Hellegat en Beulen Bosch) (55 ha). Binnen deze zone wordt ook het kwelgevoelig gebied tussen het militair domein en de Gravenweidebeek opgenomen.
De bestaande bebouwing wordt niet mee opgenomen in het natuurgebied, evenals de akkers langs de Kleine Nete (percelen 158 en 159e) die bestemd blijven als agrarisch gebied met ecologische waarde.

Op basis van dit voorstel is een indicatieve oefening gemaakt waarbij nagegaan is in hoeverre het - op basis van de fysische kenmerken van het gebied (bodem, hydrologie...) - ruimtelijk mogelijk is de vooropgestelde natuurdoelstellingen in te passen binnen de perimeter van het voorgestelde natuurgebied. Daaruit blijkt dat het inderdaad mogelijk moet zijn de verschillende vooropgestelde landhabitats te realiseren binnen deze perimeter.

Waar welke habitats binnen het als natuurgebied voorgestelde gebied best gerealiseerd worden, zal verder onderzocht worden, o.a. op basis van een ecohydrologische studie en in het kader van de opmaak van de Natura 2000-managentplannen.

5.2.3 Herbestemmingen in functie van het overstromingsgebied en de vistrap langs de Kleine Nete

De zone die via dijkverplaatsing door VMM ingericht zal worden als AOG, alsook de percelen waarop de vistrap langs de watermolensite werd ingericht, wordt bestemd als 'openbaar nutsgebied' (6,8 ha). Voor de begrenzing van het openbaar nutsgebied ter hoogte van de watermolensite wordt afgestemd met de grens van het beschermd landschap 'Watermolen en omgeving'.

5.2.4 Herbestemmingen in functie van behoud van bestaand bos

Voor een aantal bestaande bossen wordt een herbestemming van agrarisch gebied naar bosgebied voorgesteld. Het gaat om te behouden bosfragmenten aansluitend bij bestaande bossen of als natuurgebied bestemde gebieden, maar die niet in aanmerking komen voor de realisatie van de doelstellingen voor het habitatrichtlijngebied. In totaal gaat het om ca. 12,5 ha.

Het gaat om volgende bossen:

- Molenbos. Ten noorden van Hofeinde ligt een bestaand bosperceel (percelen 335a en 336) (1,4 ha) in het agrarisch gebied dat ruimtelijk-morfologisch aansluit bij het Molenbos

⁴ Daarvoor werd ca. 116 ha agrarisch gebied omgezet naar natuurgebied. Daarnaast werd ca. 17 ha natuur- en reservaatgebied van het gewestplan (gelegen in VEN) omgezet naar een agrarische bestemming, zodat er netto 99 ha natuurgebied blijkt wat conform is met de principiële beslissing van de Vlaamse Regering van 20 juli 2012 is.

en waarvoor voorgesteld wordt het op te nemen en een bestemming bosgebied. Hetzelfde geldt voor (delen van) de percelen 272a en 272b (0,7 ha).

- De Kelders. Centraal in het landbouwgebied Op 't Heiken ligt een aaneengesloten bos (toponiem 'De Kelders') (5,4 ha) in het agrarisch gebied. Dit bos ligt buiten de perimeter van het SBZ-H en komt in aanmerking voor realisatie van de doelstellingen voor het habitatrichtlijngebied. Voorgesteld wordt dit bestaand bos in een geëigende bestemming 'bosgebied' op te nemen.
- Graafweide. Percelen 105, 109 (deels) en 110, aansluitend bij kinderboerderij 't Karrewiel (3 ha).
- De Steene Brug. De percelen 596, 682a en 676a langs de Dijkbaan/Heiken, ter hoogte van de brug over de Derde Beek (2 ha).

5.2.5 Herbestemmingen in functie van het behoud van elementen van bouwkundig onroerend erfgoed

De site met de watermolen en het kasteel van Grobbendonk wordt bestemd als 'gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde' (7,7 ha) i.f.v. het behoud van de verschillende elementen van het bouwkundig erfgoed. De mogelijkheden inzake functiewijzigingen en wijzigingen in het grondgebruik binnen deze zone zullen nader bepaald worden in de stedenbouwkundige voorschriften. De ligging nabij de waterloop en in overstromingsgevoelig gebied zullen daarbij bijzondere aandachtspunten zijn.

Het ruimtelijk uitvoeringsplan zal de aangeduide ankerplaats opnemen via een overdruk erfgoedlandschap en specifieke, nader uit te werken stedenbouwkundige voorschriften i.f.v. het behoud van de typische landschapkenmerken binnen het erfgoedlandschap.

5.2.6 Herbestemmingen in functie van het behoud andere openruimte-elementen

Twee gebieden worden bestemd als 'gemengd openruimtegebied'. Het gaat om:

- Site kinderboerderij 't Karrewiel. Percelen met de infrastructuur (gebouwen, speeltuin...) van de kinderboerderij en bijhorende weilanden (ca. 4 ha). Het laagdynamisch karakter van de voorzieningen op de kinderboerderij moet behouden blijven. Intensivering van de activiteiten op deze site (bv. in functie van landbouw, recreatie...) zijn niet aangewezen. Aandacht moet gaan naar een betere inpassing van deze infrastructuur binnen het beschermd landschap van de Graafweide en het oplossen van een aantal knelpunten inzake waterkwaliteit. Om die reden wordt een zone van 10 m langs de Graafweidebeek in de bestemming natuurgebied opgenomen.
- Site Troon/Willedonk. Cluster met bestaande bebouwing, vijvers, bossen tussen Kleine Nete en Gravenweidebeek (ca. 2 ha).

De mogelijkheden inzake functiewijzigingen en wijzigingen in het grondgebruik binnen deze zones zullen nader bepaald worden in de stedenbouwkundige voorschriften.

Deze zones komen niet in aanmerking voor de realisatie van de doelstellingen voor het habitatrichtlijngebied.

5.3 Ruimtebalans

Hieronder is de ruimtebalans van het voorkeurscenario ten opzichte van de bestemmingen van het gewestplan weergegeven (cijfers afgerond tot op 1 ha).

Tabel 1. Ruimtebalans

Bestemmingscategorie	Voor	Na	Verschil
Reservaat en natuur	70 ha	159 ha	+ 89 ha
Bos	15 ha	21 ha	+ 6 ha
Overig groen	0 ha	13 ha	+ 13 ha
Landbouw	260 ha	146 ha	- 114 ha
Overige	0 ha	6 ha	+ 6 ha

6 Evaluatie invloed op actueel landbouwgebruik

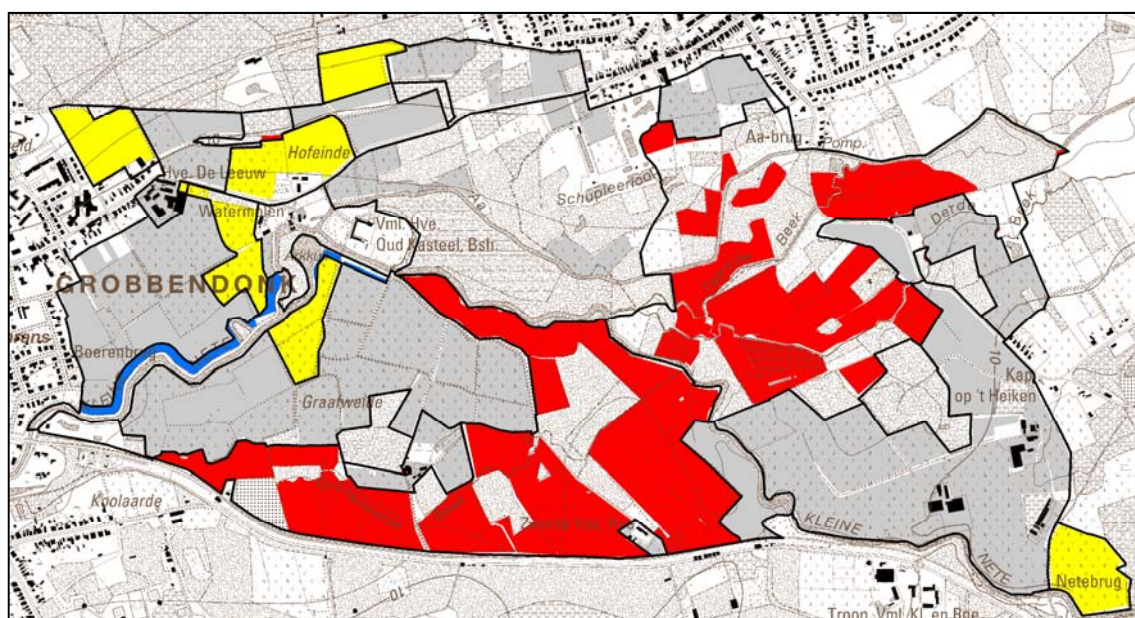
6.1 Analyse areaal cultuurgrond dat van bestemming wijzigt

Het voorkeurscenario werd onderworpen aan een 'landbouwimpactstudie' (LIS) cfr. de methodiek die het departement Landbouw en Visserij daarvoor ontwikkelde. De belangrijkste bevindingen daaruit worden hieronder aangegeven.

Binnen de voorgestelde bestemmingswijzigingen ten na dele van landbouw is ca. 68 ha geregistreerd als in landbouwgebruik (rode en blauwe percelen op onderstaande figuur). Daaronder worden de bestemmingswijzigingen naar natuurgebied (rood) of gebied voor openbaar nut i.f.v. AOG Grobbendonk (blauw) gerekend.

Daarnaast zijn in het voorstel ook herbestemmingen van natuur- of bosgebied naar agrarisch gebied voorzien waardoor in totaal ca. 20 ha cultuurgrond in een agrarische bestemming komt te liggen ("planologische ruil", gele percelen op de figuur).

Figuur 15. Bestemmingswijzigingen geregistreerde landbouwgebruikspcelen (2012)

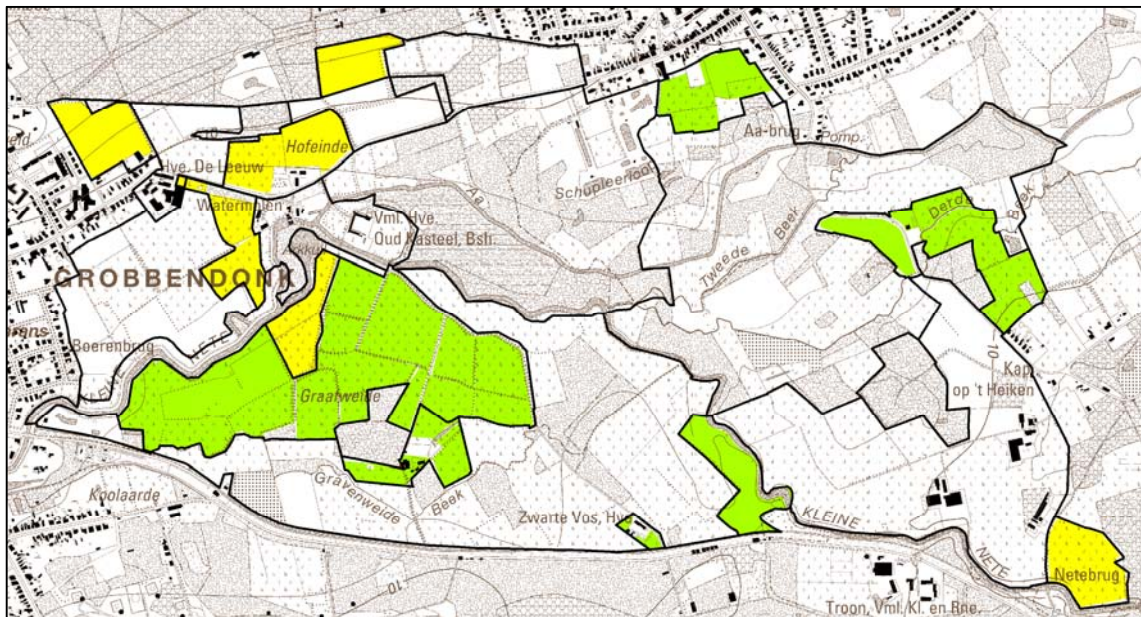
Voor een aantal van deze bedrijven worden ook gronden die ze in gebruik hebben herbestemd van een 'groene' naar een agrarische bestemming. Deze planologische ruil moet ook in rekening gebracht worden bij het evalueren van de impact op landbouw en kan als milderende of flankerende maatregel beschouwd worden.

6.2 Vergelijking met bestemmingen in oorspronkelijk RUP-voorstel (2011)

Als de vergelijking gemaakt wordt met het voorstel bestemmingen dat initieel voorzien was op het voorontwerp RUP dat in 2011 voorlag, kan gesteld worden dat in het thans voorgestelde voorkeurscenario ca. 50 ha minder cultuurgrond in een nieuwe groene bestemming opgenomen wordt (groene percelen op onderstaande figuur). Samen met de 20 ha cultuurgrond die een bestemmingswijziging van natuur- of bosgebied naar agrarisch gebied krijgt (gele percelen op onderstaande figuur), is er netto ca. 70 ha minder cultuurgrond in natuurbestemmingen in het voorkeurscenario.

Er kan concluderend gesteld worden dat via de voorgestelde bijstellingen aan het initiële voorontwerp RUP de impact in termen van het totale areaal cultuurgrond dat binnen het voorstel van natuurbestemmingen valt, gehalveerd is (van 135 ha naar 68 ha).

Figuur 16. Geregistreerde landbouwgebruikspercelen (2012) die niet meer in het voorstel van natuurbestemming zitten t.o.v. het voorontwerp RUP uit 2011.

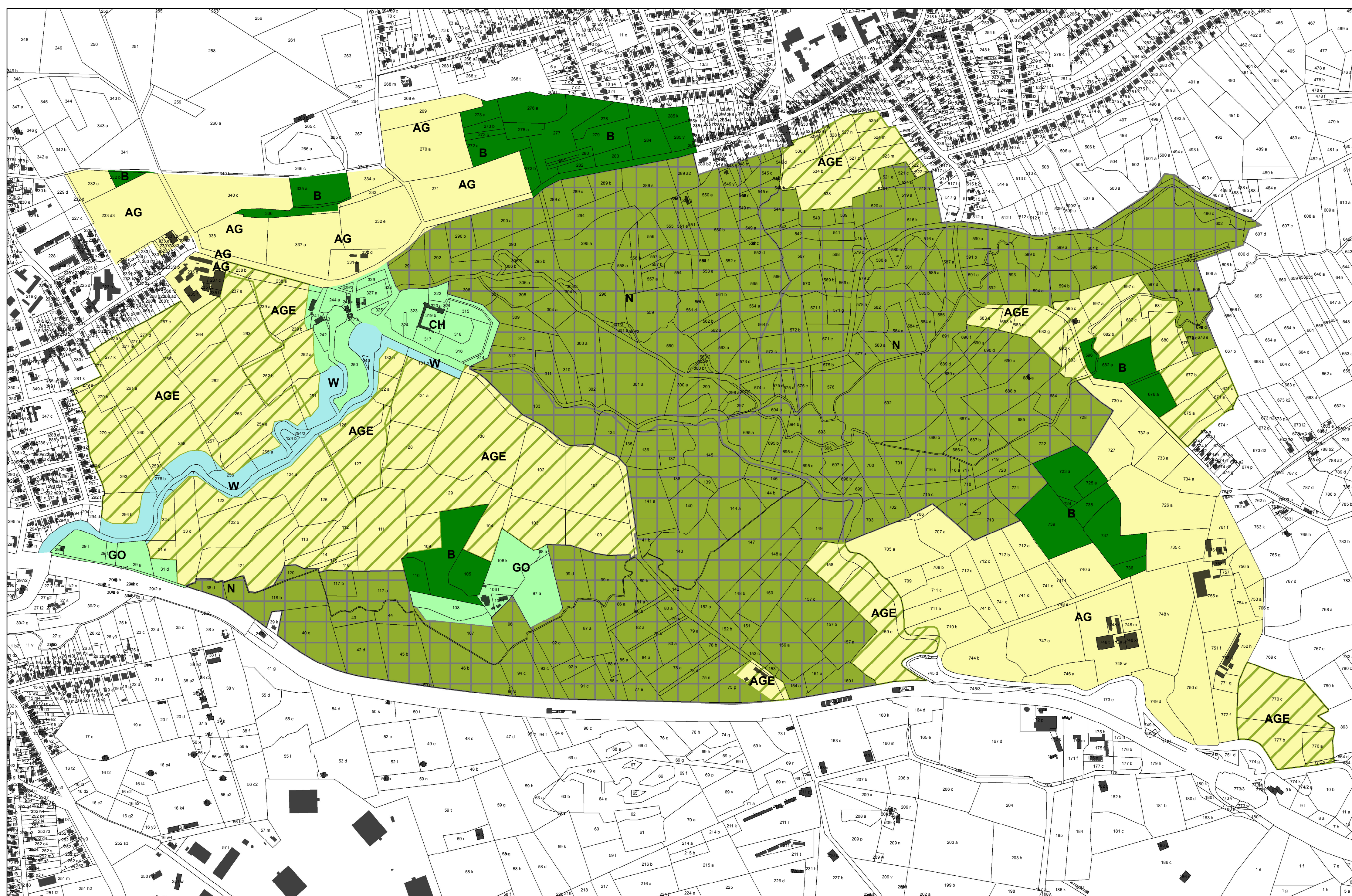

Bijlage: verwerking adviezen

De wijze waarop met de adviezen, vragen en opmerkingen van de lokale actoren op het ontwerp voorkeurscenario dat op 25 oktober 2013 werd voorgesteld, is omgegaan is bijgevoegde tabel aangegeven.

Vraag	Verwerking
Vragen naar planologische ruil voor zonevreemde landbouw	Op deze vraag is ingegaan. Voor de weerhouden voorstellen voor herbestemmingen van natuur- of bosgebieden die in landbouwgebruik wordt verwezen naar punt 5.2.1 van de nota.
Vragen naar herbestemmingen i.f.v. bestaande bossen	Op deze vraag is ingegaan. Voor de weerhouden voorstellen voor herbestemmingen van agrarisch gebied naar bosgebied i.f.v. behoud bestaande bossen wordt verwezen naar punt 5.2.4 van de nota.
Vragen om geen herbestemming naar natuurgebied door te voeren voor een aantal landbouwpercelen - langs de Derde Beek ter hoogte van de Dijkbaan; - tussen Derde Beek en Kleine Nete. Ter compensatie wordt voorgesteld een aantal landbouwpercelen ten zuiden van de Kleine Nete (brongebied Graafweidebeek) op te nemen in het natuurgebied.	Op deze vraag is ingegaan voor wat betreft de percelen langs de Derde Beek ter hoogte van de Dijkbaan (683e, 683h, 683g, 683k, 683l, 595c, 595d, 597a, 597c, 682b, 682c, 681, 680, 679). Het bestaande bos ten oosten van de Dijkbaan/Heiken, wordt opgenomen als bosgebied (percelen 596, 682a, 676a). Op de vraag om een aantal landbouwpercelen tussen Derde Beek en Kleine Nete (695c, 95e, 700, 701, 702, 715c, 716a, 716b, 717, 718, 721) niet op te nemen als natuurgebied wordt niet ingegaan. Het uitsluiten van deze percelen zou een te sterke versnippering van de ruimtelijk-functionele samenhang van het voorgestelde natuurgebied betekenen. Het voorstel om een aantal landbouwpercelen ten zuiden van de Kleine Nete op te nemen in het natuurgebied wordt gevolgd (percelen 148a, 148b, 149, 150, 151, 156a, 157c, 157b, 157a).
Vraag om cluster met vijvers, bossen en bebouwing aansluitend bij kern Grobbendonk niet op te nemen in agrarisch gebied.	Op deze vraag is ingegaan. Het gebied wordt bestemd als gemengd openruimtegebied. Het komt niet in aanmerking voor de realisatie van IHD.
Vraag om het door Natuurpunt aangekochte perceel net buiten SBZ-H langs de Derde Beek op te nemen in natuurgebied.	Op deze vraag is ingegaan. Het perceel 728 wordt opgenomen bij het aangrenzende natuurgebied.
Vraag naar ecohydrologische studie en garanties dat gronden die bestemd worden als agrarisch gebied niet zullen vernatten. Vraag om landbouwgebied hydrologisch volledig onafhankelijk te maken van het natuurgebied. Stelling dat natuurdoelstellingen in het SBZ-H-gebied geen beperkingen (bv. inzake te eutroof water) mogen opleggen aan de landbouw in agrarische gebieden in stroomopwaartse delen van de vallei van de Aa.	De studie zal opgemaakt worden. De hydrologische samenhang van het gebied en de mogelijke wederzijdse beïnvloeding van de landbouw- en natuurgebieden zal verder onderzocht worden. Indien uit die studie blijkt dat bijsturingen aan het voorkeurscenario nodig zijn, kunnen die doorgevoerd worden bij de opmaak van het voorontwerp RUP. Een hydrologisch volledig "onafhankelijk" agrarisch gebied lijkt, gelet op de hydrologische samenhang van het valleisysteem, niet mogelijk. M.b.t. de activiteiten in stroomopwaartse delen van de vallei kan gesteld worden dat de gelden sectorale milieu- en natuurregeling van toepassing is en blijft, incl. acties binnen het milieu- en natuurbeleid om goede waterkwaliteit te bereiken.
Vraag om de percelen 543 en 544a op te nemen in natuurgebied (brongebied Schupleerbeek). Deze percelen zijn gelegen binnen SBZ en grenzen aan de	Op deze vraag is ingegaan. De percelen 543 en 544a worden opgenomen bij het aangrenzende natuurgebied.

meest potentievolle zone voor de ontwikkeling van veldrusgrasland	
Vraag om de agrarische gebieden met ecologische waarde van het gewestplan als dusdanig te hernemen in het RUP.	Op deze vraag is gedeeltelijk ingegaan. Voor de weerhouden voorstellen voor agrarisch gebied met ecologische waarde wordt verwezen naar punt 5.2.1 van de nota.

Voorbereidend onderzoek RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa van N19 tot Grobbendonk
Gebiedsgericht onderzoek "Graafwijde-Schupleer"
Voorkeurscenario, december 2013

voorbereidend onderzoek
gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

regio Neteland
landbouw-, natuur- en bosgebieden
“Vallei van de Kleine Nete en Aa”

adviezen graafweide-schupleer

november 2013

Vlaamse overheid

Uittreksel uit de notulen van het Schepencollege

25 november 2013

Aanwezig : Lieven Janssens - burgemeester
Paul Laeremans, Sara Van Rooy, Filip Van den Broeck, Kobe
Vercauteren - schepenen
Mizel Gebruers - OCMW-voorzitster
Elly Beirinckx - secretaris wnd.

Verontschuldigd :

**07 GRUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa' - deelgebied Graafweide-Schupleer
alternatief voorstel bestemmingsplan - voorkeurscenario
advies**

Het college van burgemeester en schepenen,

Gelet op het in opmaak zijnde gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "Vallei van de Kleine Nete en Aa" waarin de Vlaamse overheid onder andere werkt aan een geïntegreerd streefbeeld voor het deelgebied Graafweide-Schupleer.

Gelet op de beslissing van de Vlaamse Regering van 20 juli 2013 om een natte alluviale kern van 150ha te realiseren binnen de Speciale Beschermingszone (SBZ-H) Graafweide-Schupleer en om de ankerplaats "Samenvloeiingsgebied Kleine Nete en Aa" te vertalen naar erfgoedlandschap.

Gelet op het infomoment van 8 mei 2013 waarbij de Vlaamse administraties uit het RUP-team toelichting gaven bij hun voorbereidende nota en voorbereide scenario's.

Gelet op de workshop van 10 juni 2013 waarbij per deelgebied een aanzet tot visie op de gewenste inrichting en plan van aanpak voor de verdere realisatie werd opgemaakt als basis voor de opmaak van een voorkeurscenario van bestemmingsplan voor het gebied.

Gelet op de toelichting van 25 oktober 2013 bij het voorstel van alternatief planvoorstel voor het deelgebied Graafweide-Schupleer van het GRUP "Vallei van de Kleine Nete en Aa" en het verslag van die toelichting.

Overwegende dat volgende uitgangspunten gehanteerd worden voor een voorkeurscenario:

- alle doelen voor landhabitats SBZ-H worden binnen 'natuurgebied' gerealiseerd en niet in agrarisch gebied;
- één aaneengesloten natuurgebied o.w.v. fysische en hydrologische samenhang, met netto 100ha extra natuurgebied t.o.v. het gewestplan;
- het doorvoeren van planologische ruil landbouw-bos/natuur waar mogelijk/nuttig en bestaande bossen buiten het SBZ in bosgebied;

- AOG en vistrap in ‘gebied voor openbaar nut’;
- kasteel- en molensite in ‘gemengd openruimtegebied met cultuurhistorische waarde’;
- gevraagde grensaanpassingen i.f.v. behoud agrarische bestemmingen en bestaand landbouwgebruik aan de randen waar mogelijk.

Overwegende dat het voorgaande resulteert in een voorkeurscenario waarbij zo veel mogelijk aaneengesloten natuurgebied wordt gerealiseerd en waarbij het natuurgebied voornamelijk in de beekvalleien wordt voorzien;

Gelet dat, vertrekkende van de bestaande natuurwaarden enerzijds en de bestaande beroepslandbouwactiviteiten anderzijds, het college van burgemeester en schepenen nog enkele aanpassingen wenst voor te stellen. Deze voorstellen worden geformuleerd na uitgebreide analyse ter plaatse. (zie bijlage: plan met voorstel tot wijzigingen, foto's)

Besluit

Artikel 1

Neemt kennis van het verslag toelichting alternatief planvoorstel (voorkeurscenario) voor het deelgebied Graafweide-Schupleer van het GRUP “Vallei van de Kleine Nete en Aa”.

De gemeente heeft alle respect voor het proces dat tot op heden doorlopen is en kan zich globaal gezien vinden in een scenario waarbij in de beekvallei zo veel mogelijk aaneengesloten natuurgebied wordt gerealiseerd, vertrekkende van het bestaande habitatrichtlijngebied en de reeds aanwezige natuurwaarden en met bijzondere aandacht voor het vrijwaren van gronden in eigendom van actieve beroepslandbouwers.

Na een grondige analyse ter plaatse stellen we voor om in dit opzicht, vertrekkende van voorliggend voorkeurscenario en van dezelfde uitgangspunten, het plan als volgt bij te sturen:

1. Vraag tot correctie van het plan daar waar percelen nog in gebruik zijn voor actieve beroepslandbouwactiviteiten (aandacht voor de actieve Vorselaarse landbouwer). We opteren hier voor verwevingsgebied (geel met groene arcering): kadastrale nummers sectie G nrs. 680 en 683 e, g, h, k, l, m. Ook Natuurpunt Vorselaar heeft hiertegen geen bezwaar en wil begrip tonen t.a.v. de betrokken landbouwer.
2. Aansluitend aan deze zone kan ervoor geopteerd worden om het verwevingsgebied te verruimen en ook de percelen sectie G nrs. 671a, c, 675a en 677b als verwevingsgebied in te kleuren (geel met groene arcering).
3. Het plangebied dat aansluit bij het woonweefsel (thv Lepelstraat en Dijkbaan) was oorspronkelijk agrarisch gebied met ecologisch belang, werd daarna in een scenario groen ingekleurd en werd in het voorkeurscenario opnieuw geel ingekleurd. We opteren ook hier voor verwevingsgebied (geel met groene arcering) aangezien het huidige gebruik vooral hobbylandbouw betreft, en rekening houdend met de overgang tussen het centrum en het natuurgebied: sectie G nrs. 522 l, m, 523m, 524m, 525l(deel), 527c, 527n, delen van 528 en 529, 530s, 534b, 538, 543 en 544a.
4. Om te compenseren wordt voorgesteld om ook het reeds bestaande bos, momenteel gelegen in agrarisch gebied met ecologisch belang thv ‘het Karrewiel’ in Grobbendonk groen in te kleuren: kadastrale nrs. 105, 109(deel) en 110. Indien deze compensatie onvoldoende is, stellen we voor om de hogervermelde percelen sectie G nrs. 538, 543 en 544a (momenteel reeds in het habitatrichtlijngebied gelegen) groen in te kleuren.

Bijkomend merken we op dat het Gewestelijk RUP dient afgestemd te worden op de grenzen van het gemeentelijk RUP kern, waarvoor in januari 2014 een plenaire vergadering gepland werd.

Namens het College :

i.o.

De secretaris wnd.
w.g. Elly Beirinckx

De burgemeester
w.g. Lieven Janssens

Voor eensluidend uittreksel :
Vorselaar, 26 november 2013

i.o.

de secretaris wnd

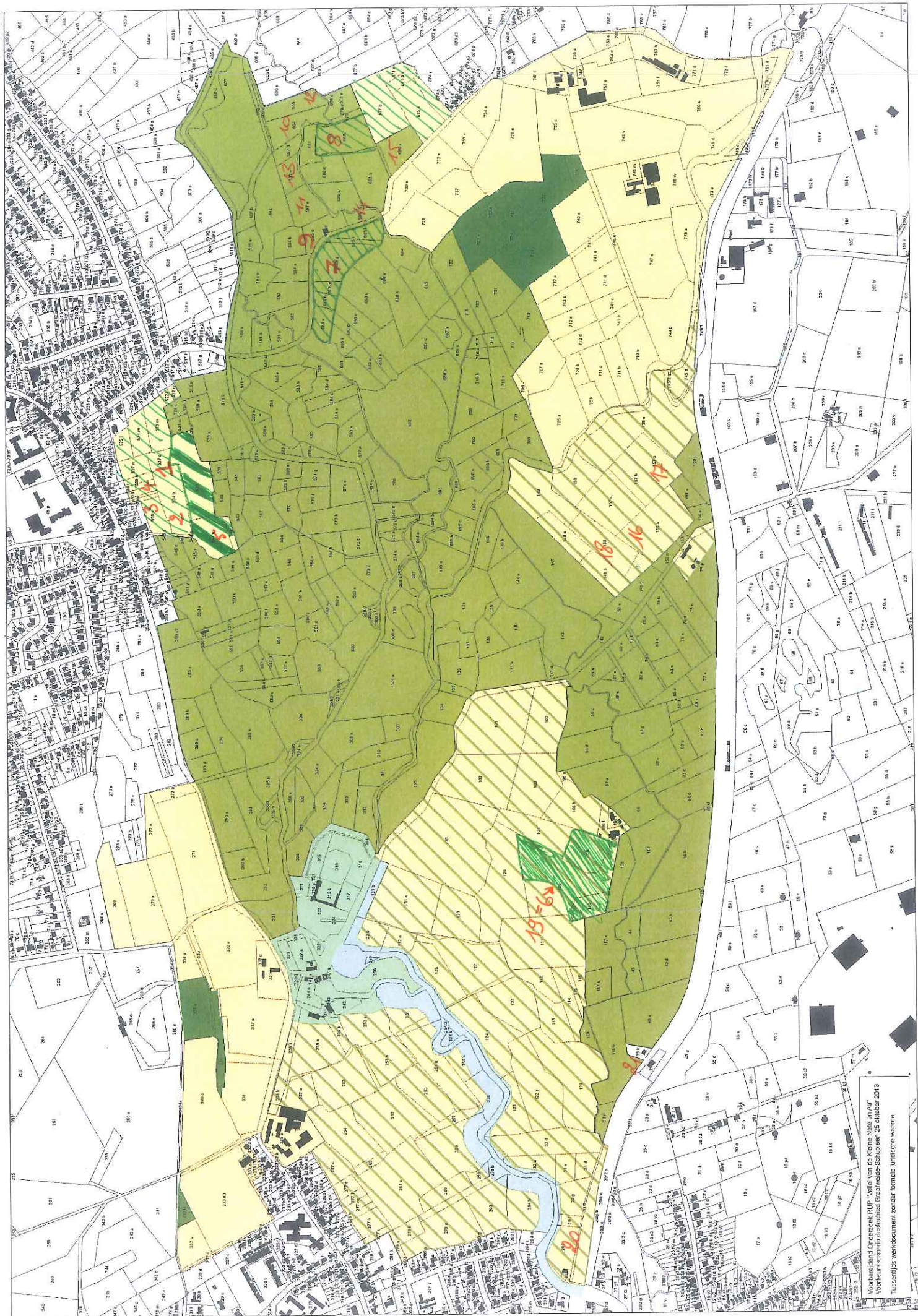
de burgemeester,

Elly Beirinckx

Lieven Janssens

Voorbeeld Ontwerp RUP "Vallei van de kleine Nete en Aa"
Voorbeeldscenario designed Graafschap Schiphol, 25 oktober 2013
Tussenlijst wetdocument zonder formele juridische waarde

Van: Natuurpunt vzw
 Datum: 24 november 2013
 Onderwerp: **Gewestelijke projecten en planningsprocessen vallei Kleine Nete**
Standpuntnota Natuurpunt n.a.v. voorstellen OVC 6 november 2013

Aan: OVC Kleine Nete
 Status:

1. Inleiding

Tijdens de OVC Kleine Nete van 6 november, kondigde voorzitter mevr. Cathy Berx aan om de Vlaamse Regering te bewegen tot een volgende tussentijdse beslissing. Op de agenda van de OVC stond de voortgang in deelgebieden Varenheuvel, Graafweide-Schupleer, AOG De Zegge, alsook planuitvoering centraal. Onderhavige nota kadert in de mogelijkheid die middenveldorganisaties wordt geboden om tot 25 november hun opmerkingen en/of suggesties schriftelijk neer te leggen.

2. Standpunt

2.1. Standpunten proces

Standpunt 1 – vermijdt uitholling OVC

De coördinatieopdracht liet het middenveld weinig tijd om de voortgang voor alle deelgebieden terug te koppelen met de lokale achterban. Natuurpunt stelt de mogelijkheid tot schriftelijke reactie dan ook op prijs, doch vraagt de rol van de OVC ten volle te erkennen. In die zin kunnen aanpassingen op basis van schriftelijke reacties maar plaatsvinden binnen de afspraken/krijtlijnen gemaakt op de OVC. Zo niet komt de transparantie, het draagvlak bij middenveldorganisaties en finaal het nut van de OVC op de helling.

Standpunt 2 – flexibiliteit enkel in functie van win-win

De deelgebiednota Graafweide-Schupleer stelt: *“indien uit het overleg en onderzoek dat gevoerd wordt in functie van de opmaak van dat plan van aanpak blijkt dat toch nog bijstellingen aan het voorkeursscenario nodig of wenselijk zijn, moet dat mogelijk blijven.”*

Op de OVC gaf Natuurpunt aan dat deze vorm van ‘flexibiliteit’ geen aanleiding kan geven tot het verlagen van het ambitieniveau, maar enkel kan overwogen worden in het bereiken van ‘win-win’ tussen verschillende belangen als daartoe de onderlinge wens bij uitvoering blijkt.

Terugkomen op afgewogen/afgemeten beslissingen blokkeert of vertraagt immers niet alleen de voorliggende projecten van maatschappelijk belang, maar ondergraaft ook elke geloofwaardigheid van een participatief proces, alsook de politieke besluitvorming.

Standpunt 3 – tussentijdse beslissingen gecoördineerd samen te lezen

Iedere nieuwe tussentijdse beslissing dient samen gelezen te worden met alle voorgaande. Indien een tussentijdse beslissing zich over één of ander deelgebied/aspect zich niet uitspreekt, dan blijft een eerdere tussentijdse beslissing op dit punt onverminderd gelden. Het is wenselijk dit expliciet te vermelden in volgende tussentijdse beslissing(en).

2.2. Standpunt deelgebieden

2.2.1. Varenheuvel

Standpunt 4 – voorliggend alternatief is een absoluut *minimum minimorum*

Gelet op de onzekerheid dat het huidige samengesteld alternatief met zich mee brengt, zowel op vlak van natuurdoelen als haalbaarheid (zie infra), kan het enkel verankerd worden in een tussentijdse beslissing als een expliciet *minimum minimorum*.

Standpunt 4a – oppervlakte doelstellingen roerdomp onzeker

In het kader van SIGMA werd te Varenheuvel een equivalent van 4 koppels roerdomp, of 4 x 50ha (200ha) gealloceerd. Natuurpunt nam kennis van het alternatief dat is samengesteld uit meerdere locaties. Dit alternatief resulteert in een zeer aanzienlijk schaal-nadeel voor natuur: spreiding van de taakstelling heeft als gevolg dat de minimale oppervlakte per koppel niet meer bereikt wordt:

Voor roerdomp is de minimale oppervlaktebehoefte per koppel vastgelegd op minimaal 50 ha waarvan (minimaal) 30% open water en 70% aquatisch riet. Het alternatievenonderzoek komt slechts tot 158,6 ha habitat, namelijk 58,3 ha in zoekgebied 1, 50 ha in zoekgebied 3 (samen goed voor 2 à 3 koppels roerdomp), en 50 ha in de Kalkense meersen.

Natuurpunt stelt zich ernstig vragen bij het niet bereiken van de minimale oppervlaktebehoefte.

Standpunt 4b – haalbaarheid zoekgebied 3 nog niet volledig uitgewerkt

W&Z en ANB gaven aan dat zoekgebied 3 (Nijlen-Berlaar) verder technisch dient uitgewerkt opdat de nodige milieucondities effectief gehaald worden (voldoende hoog grondwaterpeil, waterkwaliteit,...). Het is op dit ogenblik onduidelijk welke infrastructurele ingrepen hiertoe nodig zijn. Ook in dit deelgebied is landbouw aanwezig (weliswaar beperkter), en minder geïnformeerd. Alleszins, het samengesteld alternatief kan enkel als geheel worden afgeklopt, en dit op het ogenblik dat zekerheid is verkregen over alle onderdelen van het geheel.

2.2.2. Graafweide-Schupeleer

Standpunt 5 – beslist beleid: 150 ha natte natuur door 100 ha bestemmingswijziging

De coördinatie-opdracht vertrekt vanuit de tussentijdse beslissing van de Vlaamse Regering d.d. 20 juli 2012. De natuurcomponent van deze beslissing dient ten volle gerespecteerd (zie onze standpunten 1-2-3 bij het proces). Terugkomen op de beslissing, betekent dat ook de invulling van de AOG's te Grobbendonk en de Zegge opnieuw ter tafel liggen, waarbij de initiële beleidsbeslissing uit het bekenbeheerplan terug als vertrekbasis geldt. Bovendien bekeek de tussentijdse beslissing de AOG's Grobbendonk en De Zegge louter vanuit water/veiligheidsperspectief. Nochtans is de vraag naar herstel van de initiële water-, natuurfuncties hier nog steeds zeer opportuun.

Standpunt 6 – bewaak dat IHD doelen (incl. 100 ha nieuwe natuurbestemming) gealloceerd worden in het deelgebied Graafweide-Schupeleer, binnen de SBZ contour

Het nieuwe voorstel gaat gepaard met een ruimtebalans waarbij er netto +100 ha nieuwe natuurbestemmingen worden gecreëerd, overeenkomstig de tussentijdse beslissing van de Vlaamse Regering d.d. 20 juli 2012. Uit de tabel kan echter niet worden opgemaakt of de ligging van deze nieuwe bestemmingen toelaten om de IHD's correct te alloceren, het is te zeggen binnen de SBZ. De contour van het SBZ is immers beperkter dan het deelgebied Graafweide-Schupeleer op zich.

Standpunt 6a – blauwe slurf (AOG Grobbendonk) komt niet in aanmerking voor IHD

De blauwe slurf is grotendeels gelegen buiten SBZ en komt dus, conform vroegere afspraken, niet in aanmerking voor de realisatie van de S-IHD. De beperkte zone die binnen SBZ gelegen is, betreft enkel de waterloop en het dijklichaam. Beide komen niet in aanmerking voor de realisatie van de natte natuurkern.

Standpunt 6b – percelen met weekendverblijven komen niet in aanmerking voor IHD

Percelen met illegale weekendverblijven, gelegen in de ZW hoek van het deelgebied, komen fysiek niet in aanmerking voor realisatie IHDs. Behoud als agrarisch gebied is aangewezen. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) beoogt 750.000 ha agrarisch gebied te herbevestigen. Deze oppervlakte staat niet gelijk aan bewerkbare cultuurgrond, maar bevat ook zgn. 'tara' (kleinschalige landschapselementen, zonevreemde constructies, enz.). Dit blijkt ook duidelijk uit de verzamelaanvraag (slechts 685.000 ha in effectief landbouwgebruik).

Standpunt 6c – kleinschalige landschapselementen komen niet in aanmerking voor IHD

KLE's maken integraal deel uit van het landbouwgebied (o.a. houtkanten, kleine bosjes,...), en komen niet in aanmerking voor de IHDs.

Standpunt 7 – toepassing 'ecologisch belang' voor percelen met agrarische bestemming

Het agrarisch gebied Graafweide-Schupleer staat op heden ingekleurd als ecologische waarde (pyjama-gebied), waardoor sectorwetgeving van toepassing (o.a. natuurvergunning voor wijziging vegetaties). Met het oog op het *stand-still* beginsel enerzijds, en planologische verankering gunstige milieucondities voor IHD's anderzijds, dienen percelen die na het GRUP in agrarische bestemming hebben minstens hetzelfde niveau van bescherming te genieten. Dit geldt zowel voor percelen die agrarisch blijven, als voor percelen die agrarisch worden ingevolge planologische ruil. Uitgangspunt is dat in de delen van de SBZ die geen groene bestemming krijgen, geen intensivering mag plaatsvinden. Het is aangewezen dit na het GRUP ook op te volgen via monitoring (waterkwaliteit, areaal grasland,...).

In het huidige scenario is de het 'agrarisch gebied met ecologisch belang' te beperkt gebruikt: door drie agrarische zones zonder ecologisch belang te voorzien, wordt de natuurkern bovendien ruimtelijk planologisch gescheiden van andere groene bestemmingen in de ruime omgeving, met name het Molenbos (NW) en Peertsbos en Vuilvoort (ZO).

Standpunt 8 – groene bestemming percelen 543, 544a

Natuurpunt vraagt om de percelen 543 en 544a een groene bestemming te geven. Deze percelen zijn gelegen binnen SBZ en grenzen aan de meest potentievolle zone voor de ontwikkeling van veldrusgrasland.

2.2.3. AOG De Zegge

Standpunt 9 – grondoverschotten kunnen niet gedeponeed worden in De Zegge

Natuurpunt verwijst naar standpunt 5. Aanzienlijk grondoverschotten zijn het gevolg van de tussentijdse beslissing van de Vlaamse Regering. Deze kunnen onder geen beding gedeponeed worden in De Zegge en zo water-/natuurfuncties en potenties hypotheceren.

Standpunt 10 – integrale procesvoering, ook voor De Zegge

Belangrijk is ook dat de natuurcompensatiegronden ter hoogte van de N19g meegenomen worden in de werken van het AOG De Zegge. We hechten er ook belang aan dat elementen zoals de vijver op percelen Op't Roodt worden meegenomen in het ontwerp omdat vorig jaar deze vijver dreigde dichtgegooid te worden (stedenbouwkundige vergunning werd geweigerd). We rekenen op maximale inzet om de laatste meander ter hoogte van Camping Korte Heide te kunnen integreren in het GRUP.

2.3. Standpunt planuitvoering

2.3.1. Planuitvoering

Standpunt 11 – effectieve realisatie op het terrein moet centraal staan

Natuurpunt vraagt de finaliteit van planuitvoering duidelijk te bewaken. Finaliteit is de effectieve realisatie van de doelen op het terrein (veiligheid, water, natuur,...). Flankerend natuur/landbouwbeleid is geen doel op zich, maar een middel dat bijdraagt aan realisatie (en niet louter tot groene bestemmingen op papier). Timing is daarbij een belangrijk element, maar is in deze fase van het proces nog niet concreet ter sprake.

Standpunt 12 - communiceer open over 'dwingend karakter' IHD's

Realisatie van IHD's is niet vrijblijvend.

De tussentijdse nota Graafweide-Schupleer belicht enkel de fase van vrijwilligheid: *“de effectieve realisatie van de natuurdoelstellingen maar mogelijk is nadat ofwel (1) de gronden verworven kunnen worden door de overheid of een organisatie die deze doelen wenst te realiseren, ofwel (2) de huidige eigenaar/gebruiker op vrijwillige basis het actuele landgebruik aanpast i.f.v. de beoogde natuurdoelen”*.

De nota spreekt niet over het concept Natura 2000-managementplan dat volgend op fases van vrijwilligheid, ook een dwingende stap voorziet indien de doelen niet op andere wijze en tegen vooropgestelde timing gerealiseerd raken.

2.3.2. Effecten op landbouw

Standpunt 13 – schat de effecten op landbouw correct in

Natuurpunt onderschrijft de vraag om het effect op landbouw in te schatten, maar vraagt anderzijds om effecten van de plannen of hun varianten, correct te in te schatten en/of met elkaar te vergelijken. De impact wordt op een aantal punten overschat en varianten niet correct met elkaar vergeleken.

Standpunt 13a – percelen van Natuurpunt kunnen niet meetellen bij berekening impact

Bestemmingswijziging van percelen in eigendom of beheer van Natuurpunt, staan opgenomen in de 'figuur landbouwimpact', doch hebben geen negatief effect op landbouw. Zelfs bij eventuele gebruikerovereenkomsten tussen Natuurpunt en landbouwers geldt in principe nu reeds een nul-bemesting. Natuurpunt vraagt dan ook haar eigendommen/percelen niet mee te nemen in de verdere impact-analyse, zowel in Graafweide als in Varenheuvel-Abroek. Voor het deelgebied van de Graafweide gaat het om 8 percelen van in totaal 7,73 ha. Voor Varenheuvel gaat het om 11 percelen, samen 5,56 ha.

Standpunt 13b – planologische ruil als positief effect in rekening brengen van resultaat

Het voorstel voor Graafweide-Schupleer bevat ook positieve effecten op landbouw. Wil men de impact op landbouw correct inschatten dan dienen bestemmingswijzigingen van natuur/bos naar agrarisch gebied (20 ha – zie nota blz. 19), en bestemmingswijzigingen van

agrarisch gebied met ecologisch belang naar agrarisch gebied, evenzeer worden benoemd in vergelijkende tabellen. Dit is nu niet het geval.

Standpunt 13c – gemengd open ruimte (GO) kunnen niet meetellen bij berekening impact

Natuurpunt vraagt om bestemmingswijzigingen van landbouw naar gemengd open ruimte niet mee te nemen in het overzicht. In tegenstelling tot de bestemmingswijzigingen naar natuur of bos, gelden er voor landbouwactiviteiten immers geen gebruiksbeperkingen zoals vb. mestverbod.

Standpunt 13d – correcte vergelijking alternatieven wordt vertekend door bever

Het Viersels Gebroekt valt buiten de plancontouren. Bovendien wordt de bever enkel vermeld in het nieuwe planvoorstel (59 ha), en niet in het oude planvoorstel. Dit resulteert in een ongelijke vergelijking tussen beide planvarianten. Tot slot wordt de impact van de bever overschat: op basis van onze terreinkennis is deze beduidend lager. Tussen Molenbeek en Netekanaal bevindt zich ongeveer 68 ha. Hiervan is 28 ha in eigendom of beheer van Natuurpunt. Van de resterende 40ha in landbouwgebruik bevindt zich 17,5 ha ten westen van het Kerkepad (sterk beïnvloede zone). De zone ten oosten van het Kerkepad wordt weinig tot niet beïnvloed door bever en bevat ongeveer 22ha in actief landbouwgebruik.

Standpunt 13e – nieuw overzicht

Het kwantitatief effect van het huidige voorstel bedraagt 189,61 ha (bestemmingen gemengd open ruimte werden nog niet in mindering gebracht). Ten overstaan van de initiële voorstellen (impact geraamd op 400 ha), is dit een daling van 53%.

	Huidig voorstel
Graafweide-Schupleer	66,33 - 20,00 planruil - 7,73 natuurpunt
AOG Grobbendonk	1,62
AOG De Zegge	15,94
Varenheuvel	97,63 - 5,56 natuurpunt
Monding Grote Nete	19,79
Omgeving Lier	21,59
Som	189,61

2.3.3. Flankerend beleid

Standpunt 14 – instrumenten i.f.v. effectieve realisatie op het terrein

Natuurpunt stelt vast dat de perceptie groeit alsof gelijke situaties anders worden vergoed. In concreto worden vaak SIGMA en AGNAS met elkaar vergeleken, respectievelijk met een uitgebreide versus beperktere instrumentenkoffer. Natuurpunt wenst te benadrukken dat SIGMA en AGNAS evenwel geen gelijke situaties zijn. In het ene geval in de realisatie

hoogdringend en dwingend, in het andere geval op lange termijn en vrijwillig. Het is dan ook logisch dat het flankerend beleid voor beiden verschillend is. Natuurpunt pleit in specifiek dossier niet om de koffer te beperken, maar stelt wel dat de inzet van de instrumentenkoffer in evenwicht moet zijn met de fasering op het terrein. Louter groen op papier kan geen aanleiding geven tot verhoogde inzet van instrumenten.

Standpunt 15 – oproep tot correcte berekening compenserende vergoedingen

Natuurpunt vraagt aandacht voor een aantal generieke problemen van flankerend beleid die concrete planprocessen zoals dit voor de vallei van de Kleine Nete belasten (zie ook www.natuurpunt.be/flankerendbeleid). Twee concrete voorbeelden.

Standpunt 15a – maak planologische ruil budgetneutraal

Planologische ruil is ten baten van beide partijen en zou in hoofde van de maatschappij kostenneutraal moeten zijn. Omdat baten in praktijk niet worden verrekend, maar kosten wel, weegt planologische ruil zwaar op het budget van de overheid, terwijl natuur in praktijk geen meter vooruit gaat. Deze ‘verloren’ middelen kunnen veel beter besteed worden aan landbouwers die wél getroffen zijn. Natuurpunt vraagt dan ook om kosten en baten bij bestemmingswijzigingen gelijk te behandelen.

Standpunt 15b – geen kapitaalschade voor bestemmingswijziging naar gemengd open ruimte

De bestemming ‘gemengd open ruimte’ laat landbouwactiviteiten onverminderd toe. Onlogisch is dan ook dat de kapitaalschade voor bestemmingswijzigingen naar gemengd open ruimte, gelijk behandeld worden als die voor bestemmingswijzigingen naar natuur/bos. Deze ‘verloren’ middelen kunnen nochtans veel beter besteed worden aan landbouwers die wél getroffen zijn.

NOTA

Boerenbond
Regioconsulenten
Maal 1
2440 Geel
T (014) 59 51 52
F (014) 59 51 59

Datum 18 november 2013
Van Sarah Seyen
Aan RUP team Graafweide
Ter info aan Saartje Degelin

Betreft
Reactie RUP voorstel Graafweide

Geachte heer/mevrouw

Hierbij onze opmerkingen en bezorgdheden bij het RUP-voorstel voor het gebied Graafweide-Schupleer.

Allereerst willen wij duidelijk stellen dat we graag eerst meer duidelijkheid hadden gezien over de mogelijkheden in het gebied naar natuurinvulling toe en welke impact dit zal hebben op de omliggende gronden. Er wordt nu van ons een principieel akkoord gevraagd zonder dat we weten waar we aan toe zijn.

Zo moeten er ook per SBZ gebied managementplannen opgemaakt worden die ingezet worden in de realisatie van de IHD's. Ook dat is hier nog niet gebeurd. Op die manier is er ook nog niets geweten over flankerende maatregelen.

Daarenboven willen wij de garantie dat er oplossingen gevonden worden voor de getroffen landbouwers alvorens het plan effectief zijn uitvoering kent.

Om de pil te verzachten moet planologische ruil een mogelijke piste zijn. Ook buiten de contouren van dit RUP zou planologische ruil moeten mogelijk zijn. Als bijvoorbeeld een landbouwer die getroffen wordt in dit RUP gronden bewerkt in groene bestemming buiten dit RUP die voor natuur geen of weinig waarde hebben zou hier dan ook planologische ruil toegepast kunnen worden. Destijds zijn er in kader van VEN 1ste fase gronden groen ingekleurd zonder enige vorm van inspraak of compensatie. Deze gronden zouden moeten kunnen bekeken worden binnen de piste van planologische ruil.

We willen graag het grote belang voor landbouw van het Heiken benadrukken. We zouden willen vragen om te bekijken of het niet mogelijk is hier meer landbouw te herbevestigen gezien de grote impact op de bedrijven. Het is alleszins cruciaal dat een oplossing voor de lange termijn gevonden wordt voor alle bedrijven alvorens het finaliseren van de plannen.

Het is belangrijk dat ook in dit plan de totale impact op landbouw zoals besproken in de Opvolgingscommissie in rekening wordt gebracht.

Er moeten garanties gegeven worden dat er in het landbouwgebied volwaardig aan landbouw kan gedaan worden zonder beperkingen en dat er geen vernatting optreedt. Zo worden er groene arceringen aangebracht op de plannen om aan te duiden dat het landbouwgebied betreft waar momenteel enkele beperkingen gelden naar scheuren van grasland op bepaalde percelen toe. Wij willen graag garanties dat deze groene arcering zich beperkt tot de huidige geldende regelgeving en geen verdere beperkingen oplegt..

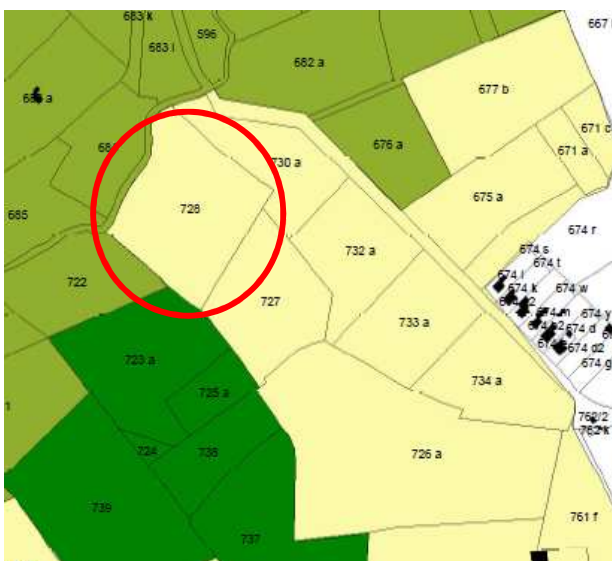
Het bos in Graafweide moet mee opgenomen worden in groene bestemming. De oppervlakte is van die grootteorde dat we het niet kunnen aanvaarden dat dit bos een landbouwbestemming krijgt. Bovendien is er een goedgekeurd bosbeheerplan voor deze bossen. Wij vragen ook om deze bossen mee te verrekenen in de IHD-doelen aangezien ze binnen SBZ gelegen zijn. Volgens het principe sterkste schouders

De vraag om percelen 272a en 272b die nu een groene bestemming heeft een bosbestemming te geven in plaats van een agrarische bestemming willen wij opnieuw stellen.

Perceel nummer 728 is aangekocht door Natuurpunt. Dit perceel heeft dan ook geen landbouwbestemming. Deze oppervlakte moet geruild worden tegen andere percelen die nu groen zijn ingekleurd.

De percelen in het uiterste westen van het plangebied zijn niet in landbouwgebruik en ook landbouwkundig niet geschikt om aan landbouw te doen. Toch krijgen ze in het RUP een landbouwbestemming. We willen vragen om deze bestemming aan te passen aan het eigenlijke ruimtegebruik, bijvoorbeeld gemengd openruimtegebied.

Vorselaar, 21 november 2013

Aan : mevrouw de gouverneur Cathy Berx

Ter info aan : dhr. Christophe Vandevoot (RUP-team), mevr. Ilse Maes (ADLO), dhr. Piet Van Themsche (Boerenbond), mevr. Tinne Rombouts, kabinet Peeters, kabinet Schauvliege, kabinet Crevits

Betreft : Bezorgdheden bij de planningsprojecten in de Vallei van de Kleine Nete en Aa

Beste mevrouw de gouverneur,

Wij schrijven u deze brief naar aanleiding van de planningsprojecten in de Vallei van de Kleine Nete en Aa. Meer bepaald willen we graag onze bezorgdheden aankaarten omtrent het gebied Graafweide– Schupleer. We schrijven u in naam van een aantal betrokken landbouwers die gronden bewerken in dit gebied.

Allereerst willen we u bedanken voor de coördinerende taak die u op zich heeft genomen in heel dit project. Gezien de omvang van dit dossier zijn we overtuigd van het belang dat alle planningsinitiatieven samen bekeken moeten worden en niet naast elkaar behandeld.

We vinden het zeer waardevol dat we via onze vakorganisatie betrokken worden in voorbereidingen van vergaderingen voor de opvolgingscommissie en hiervan steeds feedback krijgen. Los daarvan zijn we er ook van overtuigd dat het zinvol is om in elk dossier lokale landbouwers te betrekken in het overleg omdat zij kunnen steunen op hun terreinkennis door het jarenlang bewerken van de gronden. Voorafgaand elke vergadering hebben we ook steeds onze mening meegegeven met onze schepen van landbouw van Vorselaar. We hopen dan ook dat hij onze mening mee wil verdedigen tijdens de vergaderingen van de opvolgingscommissie.

Vanuit Boerenbond hebben we de kans gekregen om deel te nemen aan de workshops van het gebiedsgericht overleg van Graafweide-Schupleer. Dat was steeds voor ons een ingrijpend gebeuren dat letterlijk een hele tijd nadien in je kleren bleef zitten. Toch was dit ook waardevol voor ons omdat je dan de kans krijgt om met de verschillende actoren aan tafel te zitten en leer je hoe de visie van anderen op dit dossier is. Het is pas op zo'n momenten dat je ondervindt hoe moeilijk dit overleg is.

Tot op heden hebben we steeds getracht om constructief deel te nemen aan het overleg en elk voorstel te analyseren om zo de positieve zaken voor landbouw te belichten en - helaas veel meer voorkomend- de knelpunten naar voor te schuiven.

Dit dossier legt een zware claim op onze toekomst en we merken, bij elk van de betrokken landbouwers, dat zij werkelijk wakker liggen van het effect van deze plannen op hun bedrijfsevolutie. Daarnaast is het zo al niet makkelijk voor landbouw om in deze tijden van economische crisis het hoofd boven water te houden. Mogen we vragen dat bij elke beslissing die genomen wordt, dit absoluut niet uit het oog verloren mag worden.

Momenteel worden de laatste opmerkingen verzameld bij het voorstel dat nu op tafel ligt voor het gebied Graafweide – Schupleer. Woensdag, 13 november hebben we overleg gehad met de betrokken landbouwers en mensen van Boerenbond. We hebben getracht onze opmerkingen op te lijsten en in kaart te brengen. Deze opmerkingen nemen de mensen van Boerenbond mee, we maken ze over aan onze schepen van landbouw van Vorselaar en we willen onze opmerkingen ook rechtstreeks aan u bezorgen omdat we weten dat u uw taak als coördinator van dit project zeer nauwgezet uitvoert.

Op zaterdag 16 november hebben we met een aantal mensen van de lokale CD&V afdelingen van Vorselaar en Grobbendonk deelgenomen aan het Innesto-congres te Lommel. Daar hebben we de kans gekregen, mede dankzij de ijver van Tinne Rombouts, om een gesprek te hebben met de Minister-President Kris Peeters en zijn kabinetschef Joris Relaes over de planningsinitiatieven van de Vallei van de Kleine Nete en Aa.

We hebben tijdens dat gesprek de knelpunten proberen op te lijsten voor de planningsinitiatieven van Sigma in Viersel en het gebied Graafweide – Schupleer. Hieronder geven we u de opsomming van de knelpunten die we aangekaart hebben :

Algemene opmerkingen :

- **Gronddruk in de regio.** Omwille van de verschillende planningsprojecten in de Vallei van de Kleine Nete en Aa onstaat er een **grondschaarste**. **Verschillende landbouwers** worden in **meerdere projecten getroffen**. Men gaat compenseren via o.a. grondenbank. Is dit wel realistisch en haalbaar?
- Principe van het **zuinig ruimtegebruik** toepassen. (Moet men bv. voor het gebied “Graafweide – Schupleer” werkelijk 100 ha landbouwgrond herbestemmen naar natuur om de natuurdoelen te kunnen realiseren?) Er moet meer landbouwgrond gevrijwaard kunnen worden. **Focus moet liggen op de doelen** die men wil realiseren, **niet op het aantal hectaren**.
- Impact van **diverse projecten** moet GRONDIG op **bedrijfsniveau** bekeken worden. Niet enkel binnen de planningsinitiatieven van Kleine Nete en Aa. Ook buiten deze zijn er **claims op gronden**. Hier moet rekening mee gehouden worden. (vb. habitatrichtlijngebieden buiten de Vallei van de Kleine Nete, gebieden aangeduid als natuurverwevingsgebied = toekomst hiervoor?) Voor **elke landbouwer moeten oplossingen gevonden worden**. Wij eisen **rechtszekerheid**! Zo lang dit niet duidelijk is, kunnen we onmogelijk ons akkoord geven over eender welke plannen.
- De **verschillende administraties moeten nog beter op elkaar afstemmen** i.p.v. naast elkaar te werken. Het **totale effect op landbouw** wordt nog steeds **onderschat** door mensen van de

administraties. Landbouwers hebben buiten de gronden , waar ze nu getroffen worden, nog andere gronden waarover **te weinig rechtszekerheid** is. Zo is er te weinig rechtszekerheid voor boeren op lange termijn voor gronden gelegen in habitatrichtlijngebied of niet herbevestigd agrarisch gebied.

- Zijn er effectief voldoende **financiële middelen** (voor compensatie van landbouw en inrichten van natuur) om deze projecten te realiseren in deze tijden van **economische crisis**? Welke budgetten zijn er voorzien voor de inrichting en de verwerving?
- **Gronden die afgestaan moeten worden** aan natuur moeten voor landbouwers nog in aanmerking kunnen komen om te gebruiken in hun balans voor het GLB (**gemeenschappelijk landbouwbeleid**)
- **Flankerende maatregelen moeten op punt staan voor er definitieve beslissingen kunnen genomen worden.** De maatregelen die nu op tafel liggen zorgen nog steeds voor extra kosten voor landbouw of dekken hun lading niet. Dit is naar onze mening niet correct.

Enkele voorbeelden van hoe het flankerend beleid misloopt :

- ✓ Men wil grote stukken natuur creëren op waardevolle landbouwgronden waar men als landbouwersgezinnen 2 of 3 generaties over gedaan heeft om op dezelfde plaats gronden te bezitten. En om op een zo'n duurzaam en economisch rendabel mogelijke manier een bedrijf uit te baten.
De ruilgronden die men al aangekocht heeft zijn niet landbouwwaardig (aanwezigheid knolcyperus, ijzer,...) of liggen **ver en versnipperd van het bedrijf**. Het is niet mogelijk om als bedrijf op deze manier **economisch en duurzaam** te werk te gaan.
- ✓ Landbouwgrond is donderdag 7 november 2013 in Pulle nog ingezet aan 9 euro de vierkante meter (niet door landbouwers). **Er wordt gesproken van onteigeningswaarden van 2 à 3 euro/m²** . Men rekent volgens de **venale waarden**. Wat als een landbouwer verschillende hectaren **pachtgronden verliest**? Men kan nooit andere grond in de plaats kopen. Met enkele duizenden euro's is men niets. **Mestafzet en voeders aankopen kosten handenvol geld**. Een studie toonde reeds aan dat wanneer een melkveebedrijf van 60 ha 10 ha verliest, dit zo goed als een halvering van zijn bedrijfsinkomen betekent. **Mensen die de plannen uittekenen hebben dit besef niet voldoende!**
- ✓ Landbouwers willen een hectare voor een hectare zonder dat dit een euro kost voor een bedrijf. **Het kan niet zijn dat een maatschappij natuur wil creëren op een landbouwer zijn eigendom en dat dit een landbouwer geld kost.**

- ✓ We zouden bijvoorbeeld graag zien **dat eventuele planologische ruil** mogelijk gemaakt wordt van gronden die een landbouwer reeds in bezit/pacht heeft (zelfs een ruil met gronden die buiten het huidige RUP liggen) en dat deze **mee opgenomen worden tijdens het intekenen van de plannen**. We willen niet dat dit later toegevoegd zou worden als eventuele flankerende maatregel. We willen gaan voor een **correcte planologische bestemming** om zo tot een zo **juist mogelijke grondbalans** te komen. Op die manier wordt er ook meer **rechtszekerheid** gegeven aan de **landbouwers** met nu al **landbouwgebruik in groene gebieden**.

Opmerkingen voor het gebied Varenheuvel – Abroeck :

- De landbouwers kunnen zich **niet vinden** in het **huidig alternatief voorstel van het Sigmaplan Varenheuvel-Abroeck** dat op tafel ligt. De impact op de landbouwbedrijven is, ondanks de gedane inspanningen, nog altijd veel te groot.
- In de zoekzones die voorgesteld werden voor het Sigmaplan geeft ANB aan dat in zoekzone 2 in Lier geen natuur kan gerealiseerd worden omdat het gemeentebestuur van Lier hier recreatie wil realiseren. Kunnen **recreatie en natuur niet samengaan**? Waarom gaat recreatie boven landbouw en natuur? Kan er in dit gebied niet gezocht worden naar een andere complementaire natuurinvulling?
- Aan de **noordkant van de E313** ligt een zone natuur van ANB. In het verlengde daarvan liggen percelen landbouwgrond die in het verleden al door **de aanleg van de snelweg afgesneden** zijn. Deze zijn grotendeels buiten gebruik geraakt omdat zij hierdoor zo goed als **onbereikbaar** zijn geworden voor landbouwers, en **vernat** door het **lekkend kanaal**. **Landbouwers vragen om hier natuur te creëren en in Varenheuvel- Abroeck**, waar de gronden een veel hogere landbouwkundige waarde hebben, **landbouw te laten**.
- De **belangrijkste afvoergracht** van de gemeente Grobbendonk de Eisterlee beek en andere grachten zullen gebruikt worden voor het **opstuwen van water om zo gebieden te vernatten**. **Grobbendonk is gevoelig voor wateroverlast** en heeft al historisch **natuurlijke bufferzones**. In deze verschillende zones gaat men natuur creëren zoals elzenbroekbossen. Het gezond verstand zegt als men in een wasmand of natte spons natuur gaat creëren zoals bijvoorbeeld elzenbroekbossen de wasmand sneller vol is, gevolg de buffer is kleiner, sneller overstromingen en een mindere bescherming voor de gemeente...

Opmerkingen voor het gebied Graafweide – Schupleer :

- Bij het voorstel dat nu op tafel ligt voor het gebied Graafweide - Schupleer hadden we nog graag nog een aantal grenscorrecties gedaan. Er zijn nog een aantal gebieden die als **landbouw ingekleurd staan maar geen landbouw zijn**. Daarom hadden we deze graag **ingeruild** tegen een aantal voor ons waardevolle gebieden. We merken ook dat er nog een perceel in **landbouwgebied** ligt dat onlangs door **natuurpunt aangekocht** werd. Dit kan niet de bedoeling zijn.

(we voegen het kaartje in bijlage)

- Wij stellen ons vragen bij de **ongekende impact van de nodige inrichtingsmaatregelen**. (er is bv. voor het gebied “Graafweide – Schupleer” nog geen eco-hydrologische studie gebeurd die aantoont dat de beoogde natuurdoelen gerealiseerd kunnen worden op de voorgestelde gebieden zonder impact te hebben op landbouw.
- Moeten **alle doelstellingen voor het gebied “Graafweide – Schupleer” zo compact op één klein gebied** gelegd worden? Het deelgebied 11 van het habitatrictlijngebied is veel groter dan waar men nu de doelen legt. Is hiervoor een **onderbouwde verantwoording** te geven waarom de doelstellingen enkel in de graafweide moeten liggen?
- Men wil een **natte natuurkern** realiseren (gebied Graafweide-Schupleer). Dit gaat men realiseren door o.a. het **niet meer/gedeeltelijk ruimen van beken**.
 - ✓ Gronden die **bestemming landbouw** krijgen moeten **volwaardige gronden** zijn die **gevrjwaard** worden van **vernatting**! Hier willen wij echt **garanties** over door het landbouwgebied volledig hydrologisch onafhankelijk te maken van het natuurgebied!
 - ✓ De **beken zorgen voor de natuurlijke afwatering** van honderden hectaren kostbare **landbouwgrond** die meer **stroomopwaarts** gelegen zijn. Wij willen **geen opmerkingen** van de natuursector **achteraf** wanneer deze stelt dat men geen doelstellingen kan halen omdat het water te eutroof is omdat dit juist afkomstig is uit een zeer uitgestrekt landbouwgebied.
- Het gebied “Graafweide – Schupleer” bevat delen die echt **waardevol zijn voor landbouw** : er zijn **huiskavels** van bedrijven gelegen, in de huidige plannen wil men hoger gelegen **waardevolle landbouwgrond gaan omvormen naar natuur**, aaneengesloten blokken landbouwgrond, waar men jarenlang voor gewerkt heeft, worden dus ingepalmd,...)
- Het gebied “Graafweide – Schupleer” is een **prachtig landschap** waar **natuur en landbouw** reeds eeuwen lang **harmonieus hand in hand** gaan. Het kan niet dat men bv. van een open landschap een gesloten landschap wil maken. Dat is niet wat de bewoners van Grobbendonk en Vorselaar verlangen. Recreanten komen speciaal naar dit gebied omdat ze het huidige landschap zo waarderen. **Waarom in de planningsprocessen niet wat meer respect hebben voor dit waardevolle samenspel tussen natuur en landbouw dat al zo lang bestaat en meer zoeken naar een win-win tussen landbouw en natuur?**

Tot zover onze oplijsting. Mogen we meegeven dat dit dossier ons elke dag heel sterk bezighoudt. Indien u uitleg wenst of antwoorden kan geven op onze bezorgdheden, staan we altijd open voor een verduidelijkend gesprek.

Met vriendelijke groeten,

Sam Braeckmans, Nieuwstraat 108 a , 2290 Vorselaar, sambraeckmans@hotmail.com

Herman Soetemans, Heiken 39 , 2290 Vorselaar, soetemansnele@hotmail.com

Johan Nelis, Heiken 20, 2290 Vorselaar, johan.nelis@belgacom.net

Louis Leys, Leeuweriklaan 9, 2290 Vorselaar, niemandshoek.hoeve@hotmail.com

Luc Lauwereys, Vroegeinde 51 , 2290 Vorselaar, luclauwereys@telenet.be

Els Beullens, Hofeinde 23, 2280 Grobbendonk, elsbeullens@telenet.be

Carine Vercammen, Heiken 18, 2290 Vorselaar, carine.vercammen@skynet.be

Mail

25/11/20103

Johan Nelis

Beste

In bijlage heb ik de velden aangeduid die ik in gebruik heb en die ik ook nodig heb voor de afzetting van mest, premies voederwinningen begrazing van de koeien. Dit zijn ongeveer 15 ha. Voor mijn bedrijf zou dit echter een financiële ramp zijn, als ik deze gronden niet meer zou kunnen gebruiken. In het verleden heb ik al vele hektaren in Herentals moeten afstaan aan natuurprojecten en in Viersel ben ik ook getroffen met het sigma plan. Mommenteel heb ik nog zware leningen lopen die berekend zijn op de omvang van mijn bedrijf. Als deze gronden zouden wegvallen heb ik geen bedrijfszekerheid meer voor mijn gezin en voor mijn opvolging. Ik en mijn gezin staan hier 's morgens mee op en gaan hiers 's avonds mee slapen gezien de impact op ons bedrijf.

hopend op begrip voor onze situatie

mvg Fam Johan Nelis

+ plan (volgende pagina)

